



Az Ön jogai az Európai Unión belül

2021. október



Tartalomjegyzék

Rövidítések listája.....	6
Az EFF-ről.....	8
Bevezetés.....	8
1. rész – Mi az Európai Unió?	9
Az Európai Unió és intézményei	9
Mikor alkothat jogszabályt az EU?	13
Hogyan kerülnek megalkotásra az uniós jogszabályok?	13
A jogszabályok fajtái.....	14
2. rész – 1997 előtt és után: fordulópont a fogyatékossgal élő személyek jogaiban Európában	15
3. rész – A fogyatékossgal élő személyek jogaival kapcsolatos uniós keretrendszer	16
A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény.....	16
Az Európai Unió Alapjogi Chartája.....	17
Európai fogyatékossgügyi stratégiák	18
Európai strukturális és beruházási alapok	20
A mérföldkövek idővonala	22
4. rész – Milyen jogai vannak Önnek az EU-ban?	25
Az utasok jogai	27
A segítségnyújtáshoz való jog	27
Légi közlekedés	28
Vasúti közlekedés	29



Utazás távolsági busszal	29
Utazás hajón	30
Uniós parkolási igazolvány mozgáskorlátozottak számára.....	31
Foglalkoztatás és egyenlő bánásmód	32
Hozzáférés a társadalombiztosítási ellátásokhoz	33
Felsőoktatás, gyakornoki munka, önkéntes munka és külföldi munkatapasztalat-szerzés	35
Az Erasmus+ program	35
Az Európai Szolidaritási Testület	36
Ifjúsági Garancia	36
Európai Ifjúsági Kártya.....	37
Az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés, és az Ön jogai valamely bűncselekmény sértettjeként.....	38
Egészségügyi ellátások igénybevétele külföldön	40
Külföldi vásárlás	42
Szerződések	42
Árazás	43
Visszatérítések.....	44
Az állami és magántermékek és -szolgáltatások akadálymentessége	45
Akadálymentes termékek és szolgáltatások.....	45
A közszektorbeli szervek weboldalai és mobilalkalmazásai	46
Elektronikus kommunikáció	48
Audiovizuális szolgáltatások	49



Választójog.....	51
Az európai uniós fogyatékosági igazolvány	52
Digitális COVID-19 igazolvány	53
5. rész - Az Ön jogainak védelme és a jogorvoslathoz folyamodás	54
Equinet	54
A webes akadálymentesítésről szóló irányelv nemzeti monitoring- és végrehajtási szervei	55
Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvért felelős nemzeti szabályozó hatóságok és/vagy szervek	56
Az Európai Elektronikus Hírközlési Kódex tekintetében illetékes nemzeti szabályozó és más hatóságok	56
Az utasjogokkal foglalkozó nemzeti végrehajtási szervek (NVSZ-ek)	57
Alternatív vitarendezési testületek	57
A „Your Europe” weboldal	58
A „Europe Direct” weboldal	58
Európai Polgári Akciószolgálat – Európa Önökért Tanácsadó Szolgálat	59
SOLVIT	59
Európai Bizottság	60
Európai ombudsman	61
Petíciós Bizottság - Európai Parlament.....	62
A Fogyatékossgal Élő Személyek Jogaival Foglalkozó ENSZ-Bizottság	62
Az ENSZ fogyatékossgal élő személyek jogaiért felelős különleges előadója	63
Az Európai Bíróság	64
Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége	65



Az Európa Tanács.....	66
Az Európai Fogytékosügyi Fórum és annak tagjai.....	66
6. rész – Kitekintés a jövőre: a fennmaradó kihívások és ajánlások.....	68
A jelenlegi kihívások.....	68
Ajánlások.....	72
Vegye fel a kapcsolatot az EFF titkárságával:	75



Rövidítések listája

Charta – Az Európai Unió Alapjogi Chartája

RB – A Régiók Bizottsága

CRPD – Az Egyesült Nemzetek Szervezete egyezménye a fogyatékossgal élő személyek jogairól

Főigazgatóság – Az Európai Bizottság Főigazgatósága

EFF – Európai Fogyatékosügyi Fórum (European Disability Forum)

EGSZB – Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

EU – Európai Unió

ESBA – Európai strukturális és beruházási alapok

EPK – Európai parlamenti képviselő

NVSZ – Nemzeti végrehajtási szervek

EUSZ – Az Európai Unióról szóló szerződés

EUMSZ – Az Európai Unió működéséről szóló szerződés



Ennek a jelentésnek az online változata elérhető az EFF weboldalán:
<http://www.edf-feqh.org/know-your-rights>

Szerzők: An-Sofie Leenknecht, Marine Uldry, az EFF emberi jogi tisztviselője, valamint Laurène Petit és Danielle Gallo gyakornokok közreműködésével

Szerkesztő: Catherine Naughton

Grafikus: Wendy Barratt

Külön köszönet jár az EFF vezetőségének és igazgatótanácsának, valamint azon munkatársainak, akik e jelentés színvonalát további meglátásaikkal és visszajelzéseikkel emelték.

A jelentéshez újrahasznosított papírt használtunk.

7-8 Avenue des Arts

1210 Brüsszel - Belgium

tel: +32 2 329 00 59

info@edf-feqh.org

<https://www.edf-feqh.org>

Twitter: **@myedf**



Funded by
the European Union

Ehhez a kiadványhoz az Európai Unió pénzügyi támogatással járult hozzá. A jelen kiadványban szereplő információk nem feltétlenül tükrözik az Európai Bizottság hivatalos álláspontját.



Az EFF-ről

Az Európai Fogytékosügyi Fórum egy független szervezet, amely több mint 100 millió fogyatékkal élő európai érdekeit védi. A fogyatékossggal élő személyek képviseleti szervezeteit fogjuk össze Európa-szerte. Szervezetünket fogyatékossggal élő személyek és családjaik irányítják. Az EFF a fogyatékossggal élő személyek erős, egyesült képviselője Európában.

Bevezetés

Ez a füzet bemutatja az Ön mint fogyatékkal élő személy jogait az Európai Unióban (EU). Segít Önnek megérteni az EU működését (1. rész), a fogyatékossggal élő személyek jogainak történetét és fejlődését az EU-ban (2. rész), és azt, hogy milyen jogai vannak az uniós jog értelmében (3. és 4. rész). A füzet tartalmazza azoknak a szervezeteknek a listáját, amelyekhez akkor fordulhat, ha megsértették a jogait, vagy ha további tájékoztatást szeretne kapni (5. rész). Végezetül bemutatja azokat a kihívásokat, amelyekkel a fogyatékossggal élő személyeknek továbbra is meg kell küzdeniük (6. rész).

Az Európai Fogytékosügyi Fórumot 1997-ben hozták létre annak érdekében, hogy a fogyatékossggal élő személyeknek is legyen beleszólásuk az európai és nemzetközi szintű döntésekbe.

Tagszervezeteivel együttműködve az EFF védi a fogyatékossggal élő személyek jogait Európa-szerte. Arra törekszünk, hogy elősegítsük a fogyatékossggal élő személyek befogadását az Európai Unióban. Az EFF azt az álláspontot képviseli,



hogy minden embernek joga van az egyenlő bánásmódhoz, az egyenlő esélyekhez, saját döntései meghozatalához, a közösségi életben való részvételhez, és ahhoz, hogy maga válassza meg, hol és kivel szeretne élni.

Ez a füzet egy, az EFF működésének 20. évfordulója alkalmából átdolgozott változat, amely bemutatja a fogyatékossgal élő személyekre vonatkozó uniós jogszabályok és szakpolitikák terén elért eredményeket, összehasonlítva az 1997 (az EFF alapításának éve) előtti és utáni helyzetet.

1. rész – Mi az Európai Unió?

Európai polgárként vagy valamely uniós tagállamban élő személyként Önnek joga van tudni arról, hogyan hozzák meg az EU jogszabályait és hogyan alakítják ki annak szakpolitikáit. De micsoda tulajdonképpen az EU, milyen döntéseket hozhat, és hogyan hozza meg azokat?

Az Európai Unió és intézményei

Az Európai Unió 27 európai ország – az ún. tagállamok – egy egyedülálló gazdasági és politikai uniója.

A 27 európai uniós tagállam: Ausztria, Belgium, Bulgária, Horvátország, Ciprus, Csehország, Dánia, Észtország, Finnország, Franciaország, Németország, Görögország, Magyarország, Írország, Olaszország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Málta, Hollandia, Lengyelország, Portugália, Románia, Szlovákia, Szlovénia, Spanyolország és Svédország. A korábban szintén tagállam Egyesült Királyság 2020 első felében kilépett az EU-ból.

Az uniós szinten történő döntéshozatal a következő intézményekben valósul meg:



- az Európai Tanács,
- az Európai Bizottság,
- az Európai Parlament, valamint
- az Európai Unió Tanácsa.

Az **Európai Tanács** az EU azon intézménye, amely meghatározza az Európai Unió általános politikai irányvonalát és prioritásait. A tagállamok állam-, illetve kormányfőiből, az Európai Tanács elnökéből, valamint az Európai Bizottság elnökéből áll össze.

Az **Európai Bizottság** új jogszabályokra tesz javaslatot, irányítja az EU szakpolitikáit, kiosztja az uniós forrásokat, valamint előmozdítja az EU általános érdekeit. A „szerződések védelmezőjének” is nevezik, mivel feladatai közé tartozik annak nyomon követése, hogy az uniós tagállamok megfelelően alkalmazzák-e az EU jogszabályait. A politikai vezetési feladatokat egy [27 biztosból](#) (minden uniós tagállamból egy-egy) álló, a Bizottság elnöke által vezetett csoport látja el. A Bizottság napi ügymenetét a főigazgatóságoknak nevezett részlegek személyzete látja el, amelyek mindegyike egy-egy szakpolitikai területért felelős.

Az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa felel a jogszabályok és szakpolitikai döntések – az Európai Bizottság javaslatai alapján történő – meghozataláért.

Az **Európai Parlament** a tagállamok mindegyike által delegált politikusokból áll, akiket [európai parlamenti képviselőknek](#) neveznek. Őket az EU szavazópolgárai közvetlenül



választják meg 5 évente. A parlamenti képviselők kérdéseket tehetnek fel a Bizottságnak, hogy hatást gyakoroljanak a szakpolitikai kérdések tekintetében. A Parlament munkája két fő szakaszból áll:

1. Bizottsági szakasz, amelynek során az európai parlamenti képviselők kisebb csoportjai konkrét kérdéseket vitatnak meg, és előkészítik a jogalkotást.
2. Plenáris szakasz, amelynek során az Európai Parlament összes tagja együtt szavaz a jogszabályokról és megállapodik a politikákban.

Az [Európai Parlament fogyatékosügyi közös munkacsoportja](#)¹ az Európai Parlament szinte az összes nemzetiséget és olyan politikai csoportosulást képviselő tagjainak informális csoportja, amelyek az Európai Parlamentben és a nemzeti szinten folytatott munkájukban érdekeltek a fogyatékkal élőkkel kapcsolatos szakpolitikák előmozdításában.

Az **Európai Unió Tanácsa** (korábbi nevén: a „Miniszterek Tanácsa”) a tagállamok egyes szakpolitikai területeivel – úgymint foglalkoztatás, oktatás, valamint gazdasági és fiskális politikák – foglalkozó képviselőiből áll. Az egyes uniós tagállamok kormányainak minisztereiből áll, a megvitattott szakpolitikai területtől függően. Az EU tagállamai egymás között osztoznak az elnökségen, amely 6 havonta cserélődik. Például 2021 első felében Portugália töltötte be az elnöki tisztséget, ezt 2021. júliustól decemberig Szlovénia, 2022. januártól júniusig Franciaország, majd 2022. júliustól decemberig Csehország követte.

¹ <https://www.edf-feph.org/disability-intergroup/>



Ha szeretné megtudni, hogy az Ön országa mikor tölti be az EU elnöki tisztségét, erről az [Európai Unió Tanácsának weboldalán](https://www.consilium.europa.eu/hu/council-eu/presidency-council-eu/)² tájékozódhat.

Emellett létezik több bizottság is, amelyek az uniós szinten biztosítanak tanácsadást a szakpolitikákkal kapcsolatosan. Ezek közül a legrelevánsabbak, amelyek a fogyatékossgal élő személyek jogaival kapcsolatos munkát folytatnak, a következők:

- Az **Európai Gazdasági és Szociális Bizottság** (EGSZB) a munkáltatókat, szakszervezeteket és más csoportosulásokat – pl. szakmai és közösségi egyesületeket, ifjúsági szervezeteket, nőcsoportokat, fogyatékossgal élő személyek szervezeteit, fogyasztókat, környezetvédelmi aktivistákat és az európaiak más csoportjait – képviseli.
- A **Régiók Bizottsága** (RB) gondoskodik arról, hogy a helyi és regionális önkormányzatok hangja is meghallgatásra találjon. Tagságát polgármesterek, városi tanácsosok és más önkormányzati képviselők teszik ki.

Bizonyos esetekben kötelező a Bizottság vagy a Tanács számára, hogy egyeztessen az EGSZB-vel és az RB-vel; más esetekben ez opcionális. Az EGSZB azonban saját kezdeményezésre is kiadhat nyilatkozatokat bizonyos kérdésekben. Ezeket véleménynek nevezik. Az EGSZB véleményei ezután megküldésre kerülnek a Tanács, az Európai Bizottság és az Európai Parlament részére, mérlegelés céljából.

² <https://www.consilium.europa.eu/hu/council-eu/presidency-council-eu/>



Mikor alkothat jogszabályt az EU?

Az Európai Unió a jogállamiságon alapul. Az EU minden intézkedése olyan szerződéseken alapul, amelyeket valamennyi tagállam önkéntesen és demokratikus úton elfogadott. A szerződések határozzák meg az Európai Unió célkitűzéseit, az EU intézményeinek szabályait, a döntések meghozatalának módját, valamint az EU és a tagállamok közötti viszonyt. Az Európai Uniót alapvetően két szerződés határozza meg: az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ), valamint az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ). További információért látogassa meg [az EU szerződéseinek online tárhelyét](#)³.

A szerződések rendelkeznek arról, hogy az EU mely szakpolitikai területeken hozhat jogszabályokat, és mely szakpolitikai területek maradnak a tagállamok felelősségi körében. A szakpolitikai területek egy korlátozott körében az EU-nak kizárólagos hatásköre van a jogszabályok meghozatalára (belső piac, monetáris unió stb.). A legtöbb szakpolitikai terület esetében az EU megosztja a jogszabályalkotási hatáskörét a tagállamokkal (szociálpolitika, fogyasztóvédelem, szállítás stb.). A szakpolitikák harmadik kategóriájában az EU mindössze finanszírozással, kutatással és a jó gyakorlatok megosztásával támogatja a tagállamok intézkedéseit és kezdeményezéseit (turizmus, oktatás, kultúra stb.).

Hogyan kerülnek megalkotásra az uniós jogszabályok?

Az Európai Bizottság javaslatokat tesz az új uniós jogszabályokra és szakpolitikai intézkedésekre vonatkozó kezdeményezésekre. Az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa megvizsgálja ezeket a javaslatokat, majd adott esetben javaslatokat tesz a szöveg változtatásaira; ezeket módosításnak nevezik. Miután sikerült

³ <https://eur-lex.europa.eu/collection/eu-law/treaties/treaties-force.html?locale=hu>



megállapodásra jutni, a javaslatot az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa egyaránt elfogadja (jóváhagyja). A tagállamok és a Bizottság ezután végrehajtják a meghozott döntést.

A jogszabályok fajtái

Az európai uniós szinten a jogszabályok és jogi intézkedések több fajtája létezik. Ezek egyes esetekben kötelezik a tagállamokat („rendeletek” és „irányelvek”), más esetekben opcionálisak („ajánlások”, „vélemények” és „közlemények”).

A rendeletek automatikusan a nemzeti jog részévé válnak. Az irányelveket a tagállamoknak kell lefordítaniuk, illetve „átültetniük” a nemzeti jogba.

[A légi járműveken utazó, fogyatékkal élő személyek jogairól szóló rendelet](#)⁴ esetében például az abban leírtakat kell azonos módon alkalmazni az Európai Unió összes tagállamában.

Az „irányelvet” is kötelező bevezetni a nemzeti jogrendbe, de az irányelvek esetében meg van engedve az országoknak, hogy maguk döntsenek arról, hogyan kívánják végrehajtani a jogszabályt. [A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelvet](#)⁵ például az összes tagállam különbözőképpen hajtotta végre.

A „közlemények” olyan szakpolitikai dokumentumok, amelyek az EU bizonyos meghatározott kérdésekkel kapcsolatos álláspontját fejtik ki. Így például a

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/ALL/?uri=CELEX%3A32006R1107>

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/HTML/?uri=CELEX:32000L0078&from=EN>



[Bizottságnak az „Egyenlőségközpontú Unió: Stratégia a fogyatékossgal élő személyek jogainak érvényre juttatásáért \(2021–2030\)”⁶ című közleménye az EU fogyatékossgal kapcsolatos hosszú távú álláspontját és céljait határozza meg.](#)

Végül az „ajánlások” és a „vélemények” olyan szakpolitikai dokumentumok, amelyek ugyan nem kötelezik az EU tagállamait, de politikai súlyuk van.

2. rész – 1997 előtt és után: fordulópont a fogyatékossgal élő személyek jogaiban Európában

Az Európai Bizottság az 1993–1996 közötti időszakban fogadta el a Helios II néven ismert, mérföldkőnek számító, a fogyatékkal élőkkel kapcsolatos európai cselekvési programot. Elődeivel – a Helios 0-val és a Helios I-el – ellentétben ez a cselekvési program egy formális, megalapozott módot fektetett le a fogyatékossgal élő személyekkel és érdekképviselői szervezeteikkel való egyeztetésre. Ez az ún. „konzultatív testület” 12, fogyatékossgal élő személyekből álló nemzeti tanácsot foglalt magába – az akkori tagállamok mindegyikéből egyet-egyét. Ezeket az Európai Bizottság választotta ki. A testület támogatást nyújtott a program prioritásainak meghatározásához és a program koordinálásához.

A testület munkájának és működésének mozgástere mindazonáltal korlátozott volt. A fogyatékossgal élő személyekkel foglalkozó európai szervezetek ekkor felismerték egy önálló szervezet létrehozásának a fontosságát. Ennek eredményeként jött létre 1997-ben az Európai Fogyatékosügyi Fórum.

1997 egy másik fontos fordulópontot is jelentett a fogyatékkal élőkkel kapcsolatos európai szakpolitikában. Először fordult elő, hogy az EU egyetértését fejezte ki azzal

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=COM%3A2021%3A101%3AFIN>



kapcsolatban, hogy a fogyatékossgal kapcsolatos kérdésekre utalni kell a szerződéseiben. Az Amszterdami Szerződés elfogadásakor az EU felhatalmazást kapott arra, hogy felvegye a harcót a fogyatékossgon alapuló diszkriminációval szemben, a diszkrimináció más, olyan szempontokon alapuló formáival egyetemben, mint a nem, a faji vagy etnikai hovatartozás, a vallási vagy világnézeti meggyőződés, az életkor vagy a szexuális irányultság. (Az Európai Unió működéséről szóló szerződés – az EUMSZ – 19. cikke).

3. rész – A fogyatékossgal élő személyek jogaival kapcsolatos uniós keretrendszer

A fogyatékossgal élő személyek jogaival kapcsolatos uniós kezdeményezések fejlesztésével kapcsolatosan a következő átfogó jogi és szakpolitikai keretrendszereket fontos figyelembe venni:

A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény

[Az Egyesült Nemzetek Szervezetének a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezménye](#)⁷ (angol rövidítéssel: „CRPD”) egy nemzetközi emberi jogi egyezmény, amely kimondja, hogy minden fogyatékkal élő személy számára biztosítani kell az összes emberi jogot és alapvető szabadságot. Az egyezmény értelmében minden fogyatékkal élő személynek joga van részt venni a közösség polgári, politikai, gazdasági, szociális és kulturális életében, akár csak bárki másnak. Emellett kifejti, mit kell megtennie az állami és magánkézben lévő szervezeteknek annak érdekében, hogy teljeskörűen biztosítsák és elősegítsék e jogok érvényesülését minden fogyatékkal élő személy számára.

⁷ <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>



Az egyezményt 2006-ban fogadta el az ENSZ, és a világ leggyorsabban ratifikált emberi jogi egyezményévé vált. Ez volt emellett az első olyan nemzetközi emberi jogi egyezmény, amelyet nem csak országok, de egy regionális szervezet – az Európai Unió – is ratifikált.

Ezt a fontos jogi keretrendszert az EU összes tagállama és maga az Európai Unió is ratifikálta. Az egyezmény aláírásával az EU elkötelezte magát amellett, hogy minden fogyatékkal élő személy számára biztosít minden emberi jogot, és előmozdítja ezek teljes körű érvényesülését új politikai eszközök (jogszabályok, szakpolitikák és programok) bevezetésén és a meglévő szakpolitikák azzal a céllal való felülvizsgálatán keresztül, hogy tiszteletben tartsák a fogyatékossgal élő személyek emberi jogait.

Az Európai Unió Alapjogi Chartája

[Az Európai Unió Alapjogi Chartája](#)⁸ (a „Charta”) az EU-ban élő személyeket megillető alapvető emberi jogokat foglalja össze. A Charta jogilag kötelező erejű az EU-n belül. Ez azt jelenti, hogy az EU összes intézménye és szerve, beleértve a nemzeti kormányokat is, köteles tiszteletben tartani a Chartában meghatározott jogokat az uniós jogszabályok és szakpolitikák megszövegezése során. A nemzeti szinten a politikai döntéshozóknak tiszteletben kell tartaniuk a Chartát az uniós jogszabályok végrehajtása során.

⁸ https://www.citizensinformation.ie/en/government_in_ireland/european_government/eu_law/charter_of_fundamental_rights.html#:~:text=The%20Charter%20of%20Fundamental%20Rights,with%20the%20Treaty%20of%20Lisbon.&text=The%20EU%20Treaties



A Charta kimondja, hogy „az Unió elismeri és tiszteletben tartja a fogyatékkal élő személyek jogát az önállóságuk, társadalmi és foglalkozási beilleszkedésük, valamint a közösség életében való részvételük biztosítását célzó intézkedésekre” (26. cikk). Emellett megtiltja a fogyatékoság alapján történő diszkriminációt (21. cikk).

Európai fogyatékoságügyi stratégiák

Az Európai Bizottság különböző stratégiákat fogadott el a fogyatékosággal élő személyekkel kapcsolatos szakpolitikára vonatkozóan, ideértve a fogyatékosággal élő személyek jogainak előmozdítását célzó konkrét intézkedéseket és ütemtervet.

Az első európai fogyatékoságügyi stratégia 1996-ban került elfogadásra, és lefektette a fogyatékkal élőkkel kapcsolatos későbbi jogszabályi és szakpolitikai kezdeményezések alapjait. Ez a stratégia az esélyegyenlőség megvalósulása előtti akadályok azonosítására és megszüntetésére, valamint a fogyatékosággal élő személyeknek az élet minden területén való teljes körű részvételének megvalósítására irányult.

Az 1996-os stratégiát követve 2003-ban elfogadásra került az európai fogyatékoságügyi cselekvési terv.

A CRPD végrehajtásának elősegítése érdekében a Bizottság elfogadta a 2010–2020 közötti időszakra szóló európai fogyatékoságügyi stratégiát, amely nyolc fő területen fókuszált az akadályok megszüntetésére: akadálymentesítés, részvétel, egyenlőség, foglalkoztatás, oktatás és képzés, szociális védelem, egészségügy, valamint külső fellépés. 2021 márciusában a Bizottság elfogadta [a 2021–2030 közötti időszakra szóló új európai fogyatékoságügyi stratégiát](#).⁹ Ez a stratégia a korábbi stratégia eredményeire, valamint az ENSZ Fogyatékosággal Élő Személyek Jogaival

⁹ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8376&furtherPubs=yes>



Foglalkozó Bizottsága által 2015-ben elfogadott, az EU részére tett ajánlásokra épít. A stratégia azt hivatott biztosítani, hogy a fogyatékossgal élő személyek Európában a nemüktől, faji vagy etnikai hovatartozásuktól, vallási vagy világnézeti meggyőződésüktől, koruktól vagy szexuális irányultságtól függetlenül:

- élhessenek emberi jogaikkal,
- egyenlő esélyekkel rendelkezzenek,
- egyenlő hozzáféréssel bírjanak a társadalomban és gazdaságban való részvételhez,
- eldönthessék, hogy hol, hogyan és kivel szeretnének élni,
- szabadon mozoghassanak az EU-n belül, függetlenül attól, hogy milyen támogatásra van szükségük,
- a továbbiakban ne legyen részük diszkriminációban.

További információért látogassa meg [az Európai Bizottság weboldalát](#).¹⁰

Egyéb európai stratégiák

Az Európai Unió által elfogadott más stratégiák is relevánsak lehetnek a fogyatékossgal élő személyek számára. Így pl. az EU 2020 márciusában elfogadta a [2020–2025 közötti időszakra szóló nemi esélyegyenlőségi stratégiát](#)¹¹, amely a nők és férfiak közötti egyenlőtlenségek csökkentését, valamint a nőknek az erőszaktól és bántalmazástól való megvédését célozza. A stratégia elismeri, hogy az EU-nak és az EU tagállamainak intézkedéseket kell hozniuk a fogyatékossgal élő nőkkel és lányokkal

¹⁰ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1137&langId=hu>

¹¹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2020-267703_en



szembeni erőszak és bántalmazás – köztük a kényszersterilizáció – elleni fellépés érdekében.

2020 júniusában az Európai Bizottság közzétette a [2020–2025 közötti időszakra szóló, az áldozatok jogaival kapcsolatos uniós stratégiát](#)¹². Ez a stratégia olyan intézkedéseket határoz meg, amelyek elősegítik, hogy az áldozatok feljelentést tehesse a bűncselekmények miatt, kártérítést követelhesse, és felépülhessen a bűncselekmény következményeiből; továbbá előmozdítják az áldozatok jogaival kapcsolatos összes illetékes szereplővel való együttműködést. A stratégia elismeri, hogy a fogyatékossgal élő személyek gyakran válnak gyűlölet-bűncselekmények áldozataivá, és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésük nehézségekbe ütközhet, kiváltképpen, ha megfosztják őket a jogi cselekvőképességüktől. A stratégia tartalmazza a CRPD-nek való megfelelés követelményét is.

Európai strukturális és beruházási alapok

Az EU projektek és programok széles köréhez biztosít finanszírozást olyan területeken, mint pl. a régió- és városfejlesztés, a foglalkoztatás és társadalmi befogadás, a mezőgazdaság és a vidékfejlesztés, a tengeri és halászati politikák, a kutatás és innováció, valamint a humanitárius segély.

Az európai strukturális és beruházási alapok (ESBA), amelyek az EU új többéves pénzügyi keretében a „Kohézió, reziliencia és értékek”¹³ cím alatt szerepelnek, az EU költségvetésének második legnagyobb részét képezik. Ezek az alapok többek között a

[b1] megjegyzést írt: A hivatkozási link nem elérhető

¹² https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/criminal-justice/protecting-victims-rights/eu-strategy-victims-rights-2020-2025_en#:~:text=2020%2D2025

¹³ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/about_the_european_commission/eu_budget/mff_2021-2027_breakdown_current_prices.pdf



hozzáférhetőség növelését, a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni fellépést, az intézményesről a közösségi alapú gondozásra és szolgáltatásokra való átállást, valamint a fogyatékossgal élő személyek oktatási és foglalkoztatási lehetőségeinek javítását célozza az EU-ban.

Az újonnan elfogadott, a megosztott irányítású alapokra vonatkozó, a 2021–2027 közötti időszakra szóló [közös rendelkezésekről szóló rendelet \(angol rövidítéssel: „CPR”\)](#) meghatározza számos uniós alap, így többek között az Európai Regionális Fejlesztési Alap és a Kohéziós Alap, valamint az Európai Szociális Alap Plusz felhasználásának szabályait¹⁴.

A közös rendelkezésekről szóló rendelet kimondja, hogy a fent említett alapokból származó uniós pénzek felhasználása során a tagállamok kötelesek betartani bizonyos szabályokat. Kifejti, hogy a források felhasználási módjának kiválasztására vonatkozó kritériumoknak és eljárásoknak biztosítaniuk kell a hozzáférhetőséget a fogyatékossgal élő személyek részére, valamint a nemek közötti egyenlőséget. Ez azt jelenti, hogy az irányító hatóságoknak figyelembe kell venniük az adott beruházásnak a fogyatékossgal élő személyek általi hozzáférhetőségre gyakorolt hatását, és szisztematikusan el kell utasítaniuk minden olyan intézkedést, amely fenntartaná az akadályokat. Kifejti azt is, hogy az EU-s forrásokon keresztül megfelelő lépéseket tenni a fogyatékossgon alapuló diszkrimináció megelőzésére és hogy „a programok előkészítése és végrehajtása során különösen figyelembe kell venni a fogyatékossgal élő személyek számára biztosítandó hozzáférhetőséget.” A rendelet ezenfelül kimondja, hogy a források felhasználási módjának megválasztása és nyomon követése során a folyamatba be kell vonni „nem kormányzati szervezetek[et], valamint a társadalmi befogadás, az alapvető jogok, a fogyatékossgal élő

¹⁴ Kiterjed a fogyatékossgal élő személyek akadálymentességére vonatkozó előírásokra, a diszkrimináció tilalmára, az intézményi gondozásba való befektetés tilalmára, valamint a társadalmi befogadásba való befektetés támogatására.



személyek jogai, a nemek közötti egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség elősegítéséért felelős szervezetek[et]”.

A közös rendelkezésekről szóló rendelet tartalmaz ún. „horizontális előfeltételeket” is, amelyek az uniós források felhasználására való jogosultság általános kritériumait fektetik le. A horizontális előfeltételek kimondják, hogy a tagállamoknak rendelkezniük kell az UNCRPD végrehajtására vonatkozó nemzeti keretrendszerrel, amely magába foglalja a célkitűzéseket mérhető célokkal, adatgyűjtéssel és monitoringmechanizmusokkal, valamint rendelkezéseket annak biztosítására, hogy az akadálymentességi politika, a jogszabályok és a standardok megfelelően tükröződjenek a programok kidolgozásában és végrehajtásában.

A rendelet emellett tartalmaz „tematikus előfeltételeket” is, amelyek a horizontális előfeltételekhez hasonló célt szolgálnak, de a CPR alá tartozó különböző alapokhoz kapcsolódó specifikus követelményeket fogalmazznak meg. A tematikus előfeltételek kimondják, hogy különösen az EU Regionális Fejlesztési Alapjából származó források esetében jelen kell lennie „intézkedések[nek] a közösségi [...] szolgáltatásoknak az [...] előmozdítására, ideértve a megelőzést és az alapellátást, az otthoni ápolás-gondozást és a közösségi alapú szolgáltatásokat is”, azaz nem fektethetők fogyatékosággal élő személyek számára biztosított intézményekbe.

A mérföldkövek idővonala

1997: Megalakul az Európai Fogyatékosügyi Fórum

1997: az uniós szerződések hivatkozni kezdenek a fogyatékosággal élő személyek jogaira



2000: a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmódról szóló uniós irányelv elfogadása, amely megvédi a fogyatékossgal élő személyeket a diszkriminációval szemben a foglalkoztatás és munkavégzés során

2001: az autóbuszokról szóló uniós irányelv elfogadása, amely kötelezővé teszi, hogy minden új városi busz akadálymentesített legyen a fogyatékossgal élő személyek számára

2003: az első „fogyatékossgal élők európai évének” megünneplése, valamint az első fogyatékossgalról szóló európai cselekvési terv elfogadása a 2003–2010 közötti időszakra vonatkozóan

2006: a légi járműveken utazó, fogyatékkal élő, illetve csökkent mozgásképességű személyek jogairól szóló uniós rendelet elfogadása

2007: az EU aláírja a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményt

2007: elfogadásra kerül a vasúti járműveken utazó személyek jogairól és kötelezettségeiről szóló uniós rendelet, amely hivatkozik a fogyatékossgal élő személyek és a csökkent mozgásképességű személyek jogaira is

2010: a 2010–2020 közötti időszakra szóló európai fogyatékossgügyi stratégia elfogadása

2010: elfogadásra kerül a tengeri és a belvízi közlekedést igénybe vevő utasok jogairól szóló uniós rendelet, amely hivatkozik a fogyatékossgal élő személyek és a csökkent mozgásképességű személyek jogaira is

2011: uniós szinten hatályba lép a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény



2011: elfogadásra kerül az autóbusszal közlekedő utasok jogairól szóló uniós rendelet, amely hivatkozik a fogyatékossgal élő személyek és a csökkent mozgásképességű személyek jogaira is

2012: elfogadásra kerül a bűncselekmények sértettjeinek támogatására, védelmére és jogaira vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló irányelv

2013: az Erasmus+ extra pénzügyi támogatást biztosít a fogyatékossgal élő diákoknak a fogyatékossgal kapcsolatos költségek fedezésére, ameddig egy másik uniós tagállamban tanulnak vagy folytatnak képzést

2014: az intézményi kitagolásra, az akadálymentesítésre és a diszkrimináció tilalmára vonatkozó előfeltételek elfogadása az európai strukturális és beruházási alapokról szóló rendeletben

2015: a fogyatékossgal élő személyek jogaival foglalkozó ENSZ-bizottság felülvizsgálja a CRPD EU általi végrehajtását

2016: a közjogi szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről szóló irányelv elfogadása

2018: az összes uniós tagállam részese a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménynek

2018: az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv átdolgozása, amely a tagállamok arra vonatkozó jogi kötelezettségének megerősítését eredményezi, hogy biztosítsák a televíziós sugárzások és lekérhető („on-demand”) szolgáltatások akadálymentességét¹⁵

2018: elfogadásra kerül az Európai Elektronikus Hírközlési Kódex, amely egyenlő hozzáférést és választási lehetőségeket biztosít a fogyatékossgal élő személyeknek

¹⁵További információt az EFF weboldalán talál: <https://www.edf-feqh.org/audiovisual-media-services-directive/>



a távközlési szolgáltatások terén, beleértve az egységes európai segélyhívó számot is (112)¹⁶

2018: az EU aláírja a vakok, látássérültek és nyomtatott szöveget használni képtelen személyek megjelent művekhez való hozzáféréseinek megkönnyítéséről szóló marrákesi szerződést annak érdekében, hogy bizonyos szerzői jogi kivételeket biztosítson a nyomtatott anyagok akadálymentes változatainak létrehozására

2019: az európai akadálymentesítési irányelv elfogadása¹⁷: 2019 mérföldkőnek tekinthető, mivel ebben az évben fogadta el az EU a régóta várt európai akadálymentesítési irányelvet. Ez az uniós irányelv az akadálymentes termékek és szolgáltatások belső piaca működésének javítását szolgálja az egyes tagállamok eltérő szabályozásai által teremtett akadályok megszüntetésén keresztül. Kiterjed az S-okostelefonokra, tabletekre és számítógépekre; a jegykiadó automatákra és önkiszolgáló utasfelvételi automatákra; a televíziókra és tévéműsorokra; a banki szolgáltatásokra és bankautomatákra; az e-könyvekre, az online áruházakra és a mobilalkalmazásokra.

2021: a 2021–2030 közötti időszakra szóló európai fogyatékosügyei stratégia elfogadása

4. rész – Milyen jogai vannak Önnek az EU-ban?

Az EU szerződésai garantálják az alapvető jogokat az EU összes polgárának, azaz minden olyan személynek, aki az Európai Unió valamely tagállamának állampolgára:

¹⁶ További információt az EFF weboldalán talál: <https://www.edf-feph.org/electronic-communications/>

¹⁷További információt az EFF weboldalán talál: <https://www.edf-feph.org/accessibility/>



- A személyek szabad mozgása: A valamely uniós tagállam összes polgárának joga van más tagállamba utazni, valamint ott munkát vállalni, tanulni, illetve életmódszerűen tartózkodni.¹⁸
- Az áruk szabad mozgása: A valamelyik uniós tagállamban előállított termékek bármely másik tagállamban is értékesíthetők, bizonyos feltételekkel.
- A szolgáltatások szabad mozgása: Minden uniós polgárnak joga van valamely másik tagállamban szolgáltatásokat nyújtani és igénybe venni.
- A tőke szabad mozgása: A tőke mozgása és a kifizetések nem korlátozhatók a tagállamok között. Az uniós polgárok számára ez azt jelenti, hogy például nyithatnak bankszámlát külföldön, vagy vásárolhatnak ingatlant (pl. földtulajdont, házat vagy épületeket) egy másik uniós tagállamban.

1997 óta jelentős haladást sikerült elérni a fogyatékossgal élő személyek szabad mozgásának elősegítése terén. Ebben a részben a fogyatékossgal élő személyeket az EU-ban jelenleg megillető főbb előnyökről és juttatásokról olvashat.

Az összes uniós polgárra érvényes szabadságokon túl az uniós jogszabályok olyan jogokat is biztosítanak, amelyek az uniós országokban élő vagy utazó nem uniós polgárok érdekeit is szolgálhatják.

¹⁸ Legfeljebb 3 hónapig élhet egy másik tagállamban további feltételek nélkül; ennek az időszaknak a leteltét követően „gazdaságilag aktív” kell lennie.



Az utasok jogai¹⁹

Ha Ön légi járművön, vonaton, hajón vagy távolsági buszon utazik, akkor megilletik a következő jogok:

Az utazáshoz és a jegyvásárláshoz való jog

A fent említett közlekedési módok esetében nem tagadható meg Öntől az utazás a fogyatékosága miatt, valamint nem tagadható meg Öntől a jegyvásárlás sem. Ez azonban csak elméletben van így. A gyakorlatban számos kivétel, és ami még fontosabb, jelentős hozzáférhetőségi akadály létezik, amelyekkel az EU utasok jogaira vonatkozó jogi szabályozása nem foglalkozik.

A segítségnyújtáshoz való jog

A fogyatékosággal élő személyeknek és a csökkent mozgásképességű személyeknek joga van az ingyenes segítségnyújtáshoz a fent említett összes közlekedési mód esetében. Ez a jog akkor is megilleti Önt, ha a fogyatékosága nem azonnal nyilvánvaló mások számára. Nem kötelező előre jelezni a segítségre való igényét, de ajánlott légi, vasúti és hajós utazás esetén 24 órával²⁰, távolsági buszon történő utazás esetén pedig 36 órával előre jeleznie ezt, hogy biztosan készen álljon a szükséges segítség, és elkerülhesse a hosszas várakozást.

Ha Ön nem ad előzetes értesítést, akkor a szállítónak (pl. a vasúti társaságnak) kötelessége, hogy „észszerű erőfeszítéseket” tegyen a segítségnyújtásra. Emellett

¹⁹ <https://www.edf-feph.org/transport-5/>

²⁰ 2020-ban az EFF és tagjai érdekképviselési munkájának köszönhetően sikerült elérnünk, hogy a vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól szóló rendelet átdolgozott változatában az előzetes értesítési időt 48 órától 24 órára csökkentették le.



nem tagadhatják meg a foglalást vagy a beszállítást a fogyatékoság miatt, kivéve, ha ez „biztonsági okokból” szükséges, vagy ha a járműtér túl kicsi a mozgást segítő eszköz szállításához. Ezenfelül a fogyatékoság igazolását sem kérhetik.

Ha távolsági buszon vagy hajón utazik, és a szállító kötelezi Önt, hogy „biztonsági okokból” kísérelővel utazzon, enélkül pedig nem engedélyezi az utazást, akkor Önnek joga van ahhoz, hogy a választása szerinti személy Önt díjmenetesen elkísérje. Ez azt jelenti, hogy az Ön által megválasztott személynek nem kell fizetnie azért, hogy elkísérje Önt.

Ha a szállító miatt a kerekesszéke vagy más mozgást segítő eszköze megsérül vagy elveszik, akkor Önnek joga van az annak javításához vagy pótlásához szükséges összegnek megfelelő kártérítésre mindegyik szállítási mód esetében, kivéve a légi közlekedést. Ebben az esetben a kártérítés maximális összege körülbelül 1110 euró.

Légi közlekedés

Ha megtagadják Öntől a beszállítást, 3 óránál hosszabb késedelmet szenved, vagy a járatát törlik vagy túlfoglalják, akkor választhat, hogy más módon (pl. másik csatlakozással) juttassák el Önt a célállomásra vagy térítsék vissza a jegye árát, kivéve, ha a késedelem vagy törlés a légitársaság ellenőrzésén kívül eső okok miatt következett be.

Ha megtagadják Öntől a beszállítást, törlik a járatát, vagy a járata 3 óránál hosszabb késéssel érkezik meg, bizonyos feltételek fennállása esetén, valamint a járat menettávolságától függően 250–600 euró összegű kártérítésre lehet jogosult.



További információt az [EU légi utasok jogairól szóló weboldalon](#)²¹, valamint az [EU csökkent mozgásképességű utasok jogairól szóló weboldalon](#)²² légi közlekedéssel kapcsolatos szekciójában talál.

Vasúti közlekedés

Ha a vonata több mint 1 órát késik, akkor választhat, hogy kéri a jegye árának visszatérítését, folytatja az utazást ugyanazzal a vonattal, vagy a lehető leghamarabb, vagy egy későbbi időpontban utazik a célállomásra egy másik járattal. Ha úgy dönt, hogy a vonaton marad, akkor a késés hosszától függően a jegyára 25 vagy 50%-ának megfelelő mértékű kártérítésre jogosult, kivéve, ha a késés a vasúti társaság ellenőrzésén kívül eső okból következett be.

További információt az [EU vasúti járművel utazó utasok jogairól szóló weboldalon](#)²³, valamint az [EU csökkent mozgásképességű utasok jogairól szóló weboldalon](#)²⁴ vasúti közlekedéssel kapcsolatos szekciójában talál.

Utazás távolsági busszal

Ha a távolsági (250 km-nél hosszabb menettávú) járatot, amelyre helyet foglalt, törlik, vagy 2 óránál többet késik, akkor kérheti a jegye árának visszatérítését, vagy további díjfizetés nélkül a célállomásra utazhat a legkorábbi lehetőséggel. Ha az adott időpontban ezt a választást nem ajánlják fel Önnek, akkor később panaszt tehet és

²¹ https://europa.eu/youreurope/citizens/travel/passenger-rights/rail/index_hu.htm

²² https://europa.eu/youreurope/citizens/travel/transport-disability/reduced-mobility/index_hu.htm

²³ https://europa.eu/youreurope/citizens/travel/passenger-rights/rail/index_hu.htm

²⁴ https://europa.eu/youreurope/citizens/travel/transport-disability/reduced-mobility/index_hu.htm



követelheti a jegye árának visszatérítését, valamint a jegyár 50%-ának megfelelő mértékű kártérítést.

További információt az [EU busszal utazó utasok jogairól szóló weboldalán](#)²⁵, valamint az [EU csökkent mozgásképességű utasok jogairól szóló weboldalának](#)²⁶ buszközlekedéssel kapcsolatos szekciójában talál.

Utazás hajón (kivéve a sétahajókat és szabadidős hajókat)

Ha a járatát törlik, vagy az indulás 90 percnél többet késik, akkor Ön kérheti a jegye árának visszatérítését és szükség esetén a kiindulási kikötőbe történő ingyenes visszaszállítását, vagy további díjfizetés nélkül a célállomásra utazhat a legkorábbi lehetőséggel. Ha a járata több mint 1 óra késéssel érkezik meg a célkikötőbe, akkor kártérítésre (25–50%) jogosult.

További információt az [EU hajóval utazó utasok jogairól szóló weboldalán](#)²⁷, valamint az [EU csökkent mozgásképességű utasok jogairól szóló weboldalának](#)²⁸ hajóutakkal kapcsolatos szekciójában talál.

Mind a négy közlekedési mód esetében jogosult lehet frissítő italokra, étkezésre, kommunikációra (pl. ingyenes telefonhívásokra), valamint éjszakai szállásra, a menettávtól és a késés mértékétől függően.

²⁵ https://europa.eu/youreurope/citizens/travel/passenger-rights/bus-and-coach/index_hu.htm

²⁶ https://europa.eu/youreurope/citizens/travel/transport-disability/reduced-mobility/index_hu.htm

²⁷ https://europa.eu/youreurope/citizens/travel/passenger-rights/ship/index_hu.htm

²⁸ https://europa.eu/youreurope/citizens/travel/transport-disability/reduced-mobility/index_hu.htm



További információért látogassa meg a [Your Europe weboldal utasjogokkal foglalkozó szekcióját](#).²⁹

A nemzeti végrehajtási szervek (NVSZ-ek) feladata, hogy segítsenek az utasoknak a jogaik gyakorlásában. Ha egy utas a légi járművel, vonattal, busszal vagy hajóval történő közlekedés során problémával találkozik, vagy ha az érintett társaságok nem válaszolnak az utas panaszára, az utas az NVSZ-hez fordulhat. További részleteket ennek a füzetnek az 5. részében talál.

Unió parkolási igazolvány mozgáskorlátozottak számára

Ha Önnek van valamilyen fogyatékosága, akkor jogosult lehet a mozgáskorlátozottaknak járó parkolási igazolványra, amelyet minden uniós tagállamban el kell fogadni.

A mozgáskorlátozottak számára szóló uniós parkolási igazolvány a meglátogatott ország függvényében számos parkolási jogot, valamint parkolólétesítményekhez való hozzáférést biztosít Önnek. Az igazolvány felhasználásának szabályai mindazonáltal eltérőek lehetnek attól függően, hogy melyik országban tartózkodik (pl. az ingyenes parkolási idő mértéke, zárt területeken történő parkolás stb.). Ezért győződjön meg arról, hogy ismeri [a helyileg érvényes szabályokat](#).³⁰

A parkolási igazolványt [a lakóhelye szerinti ország illetékes hatóságánál igényelheti](#).³¹

Az igazolványt a járműve elejére tegye ki jól látható módon.

²⁹ https://europa.eu/youreurope/citizens/travel/passenger-rights/index_hu.htm

³⁰ https://europa.eu/youreurope/citizens/travel/transport-disability/parking-card-disabilities-people/index_hu.htm

³¹ https://europa.eu/youreurope/citizens/national-contact-points/index_hu.htm?topic=vehicles&contacts=id-2763910

[b2] megjegyzést írt: A lábjegyzetben lévő link nem élő



Ha Ön egy másik tagállamban használja az igazolványt, érdemes annak különálló ismertetőjét is kitennie az igazolvány mellé, mégpedig azon az oldalon kinyitva, amely az adott tagállamban használt nyelven mutatja be az igazolványt.

További információért látogassa meg [az Európai Bizottság weboldalát](#).

Foglalkoztatás és egyenlő bánásmód

A fogyatékossgal élő személyek a munkájuk és munkával kapcsolatos képzéseik során védelemet élveznek a diszkriminációval szemben, különösen a fizetés és a munkakörülmények, valamint a munkavállalói, illetve munkáltatói szervezetekben való tagság tekintetében. Az uniós jogszabályok emellett a nem, fajon, életkoron, szexuális irányultságon és valláson alapuló diszkriminációtól is védik e személyeket. A munkáltató köteles észszerűen alkalmazkodni a fogyatékossgal élő személy szükségleteihez. Ez azt jelenti, hogy a munkáltatónak gondoskodnia kell arról, hogy a munkahely megfeleljen a fogyatékossgal élő munkavállaló szükségleteinek, pl. a fizikai akadályok megszüntetésével (rampák felszerelésével), a látássérült munkavállalók informatikai eszközökhöz való hozzáféréseinek elősegítésével, illetve a munkaidő fogyatékossgal élő munkavállaló szükségleteinek megfelelő módosításával. Ha a munkáltató nem biztosítja észszerű mértékben a fogyatékossgal élő munkavállaló szükségleteinek való megfelelést, az diszkriminációnak minősül.

A témában további információt [a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelvben](#)³² talál.

³² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/HTML/?uri=CELEX:32000L0078&from=EN>



Ha a foglalkoztatáshoz való hozzáférés során Önt diszkrimináció érte, kérjük, hogy olvassa el a tájékoztató 6. részét, amelyből megtudhatja, kihez fordulhat segítségért.

Unió polgárként – azaz olyan személyként, akinek útlevele van egy uniós tagállamtól – joga van munkavállalási engedély nélkül munkát vállalni egy másik uniós tagállamban. A fogadó ország állampolgáraival azonos jogok illetik meg Önt a munkához való hozzáférés, a foglalkoztatási szolgálatok általi segítségnyújtás, valamint a munkavállalást segítő pénzügyi támogatások terén. További információért látogassa meg az Európai Bizottság weboldalának [„Külföldi munkavállalás az Európai Unióban”](#) c. részét.³³

A többi uniós tagállam álláslehetőségeiről az [EURES európai munkaügyi portálon](#)³⁴ tájékozódhat.

Hozzáférés a társadalombiztosítási ellátásokhoz

Az EU-n belüli mozgás esetén Önnek egyszerre mindig csak egy országban kell társadalombiztosítási hozzájárulást fizetnie. Általában kizárólag ebben az országban fog társadalombiztosítási ellátásokban részesülni.

Az EU meghatároz bizonyos szabályokat a társadalombiztosítás koordinálására. Ez azonban nem jelenti azt, hogy létezne egy egységes európai társadalombiztosítási rendszer. Minden ország szabadon dönthet arról, hogy a jogrendszerében ki legyen biztosított, milyen ellátások járnak, és milyen feltételek szerint.

[MU3] megjegyzést írt: Haydn

[Hh4] megjegyzést írt: All seems correct. Nothing has changed really on this since we last published YRitEU

³³ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=25&langId=hu>

³⁴ <https://ec.europa.eu/eures/public/hu/homepage>



Amikor Ön egy másik uniós tagállamban él, tanul vagy dolgozik, az alábbi négy alapelv érvényesül:

- Egyszerre mindig csak egy ország társadalombiztosítási jogszabályai vonatkoznak Önre, és csak egy országban fizeti a hozzájárulásokat.
- Önnek ugyanolyan jogosultságai és kötelezettségei vannak a biztosítás helye szerinti országban, mint az ottani állampolgároknak (ahol a hozzájárulásokat fizeti).
- Amikor ellátást igényel, az illetékes hatóságok szükség esetén figyelembe veszik azokat az időszakokat, amelyek során Ön más országokban élt, vállalt munkát, illetve rendelkezett biztosítással.
- Ha valamelyik országnak pénzbeli juttatásban kell Önt részesítenie, Ön a pénzt alapszabályként akkor is megkaphatja, ha másik országban él.

Fontos mindazonáltal különbséget tennünk a társadalombiztosítási ellátások (pl. munkanélküli ellátások, nyugdíj stb.) és a szociális támogatási ellátások között, amelyek közé egyes fogyatékosági ellátások is tartozhatnak. A szociális támogatási ellátások esetében más szabályok lehetnek érvényesek, különösen az átvihetőség terén, ha Ön ideiglenes vagy állandó jelleggel egy másik országba költözik.³⁵

Erről további információt a [Bizottság szociális biztonsági rendszerek koordinálására vonatkozó weboldalán](#)³⁶, valamint [a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló 883/2004/EK rendeletben](#)³⁷ talál.

[b5] megjegyzést írt: A lábjegyzetben szereplő elemet nem találja, nem nyitható meg.

[b6] megjegyzést írt: Mi úgy látjuk, hogy a 883/2004 rendeletnek más a címe, az itt címmel megjelölt rendeletnek pedig más a száma

³⁵ https://enil.eu/wp-content/uploads/2019/10/Freedom-of-Movement_Background-Paper_Final-1.pdf

³⁶ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=849&langId=hu>

³⁷ <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:166:0001:0123:en:PDF>



Felsőoktatás, gyakornoki munka, önkéntes munka és külföldi munkatapasztalat-szerzés

Az Erasmus+ program

Uniós polgárként Önnek joga van az adott ország állampolgáira vonatkozókkal megegyező feltételek mellett tanulnia bármelyik uniós egyetemen. Az állampolgársága alapján egyik uniós országban sem tagadható meg Öntől a képzéshez vagy oktatáshoz való hozzáférés.

Amikor egy másik uniós tagállamban megy egyetemre, Ön jogosult az adott ország állampolgáira vonatkozókkal megegyező tandíjat fizetni. Ha szeretné a tanulmányai egy részét külföldön elvégezni, az EU Erasmus+ programja a finanszírozás egy másik lehetséges formáját biztosítja.

Az Erasmus+ az uniós tagállamokban történő tanulást és gyakornokoskodást mozdítja elő és támogatja. Ha Ön fogyatékossgal élő személyként vesz részt a programban, akkor további támogatást igényelhet a fogyatékossgával kapcsolatos költségek fedezésére, ideértve az orvosi ellátást, az utazás során történő segítségnyújtást, a fogyatékossgal élő hallgatók és személyzet részére biztosított kíséret, valamint a szükségleteire szabott szállást is. Az új program a kevesebb lehetőséggel rendelkező személyek részvételének előmozdítása érdekében lehetővé teszi ezeknek a költségeknek az előzetes finanszírozását. Emellett az Önt fogadó intézmény által a helyi hallgatók és személyzet részére felkínált támogatási szolgáltatások is az Ön rendelkezésére állnak.

További információért látogassa meg az [Európai Bizottság Erasmus+ weboldalát](#)³⁸ és olvassa el [az Európai Parlament és a Tanács \(EU\) 2021/817 rendeletét \(2021. május](#)

³⁸ https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/opportunities/individuals/physical-mental-conditions_hu



[20.\) az Erasmus+ elnevezésű uniós oktatási és képzési, ifjúsági és sportprogram létrehozásáról.](#)³⁹

Az Európai Szolidaritási Testület

Az Európai Szolidaritási Testület egy uniós program, amely 17–30 éves fiataloknak teremt lehetőségeket arra, hogy legfeljebb egy évig önkéntesként dolgozzanak különböző projektekben a saját országukban vagy külföldön. A program fedezi a fogyatékkal kapcsolatos költségeket, és juttatásokat biztosít az utazáshoz, szálláshoz és önkéntes munkához.

További információért látogassa meg az [Európai Szolidaritási Testület weboldalát](#)⁴⁰ és olvassa el [az Európai Parlament és a Tanács \(EU\) 2021/888 rendeletét \(2021. május 20.\) az Európai Szolidaritási Testület program létrehozásáról.](#)⁴¹

Ha szeretne többet megtudni a kevesebb lehetőséggel rendelkező személyek befogadásának előmozdítását célzó egyéb intézkedésekről, olvassa el az [Erasmus+ és az Európai Szolidaritási Testület befogadásra és sokszínűsége vonatkozó stratégiáját.](#)⁴²

Ifjúsági Garancia

³⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0817>

⁴⁰ https://europa.eu/youth/solidarity_hu

⁴¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0888>

⁴² <https://www.salto-youth.net/downloads/4-17-4177/InclusionAndDiversityStrategy.pdf>



A 30 éven aluli fiataloknak szóló Ifjúsági Garancia magas minőségű foglalkoztatási lehetőségeket, a további oktatás lehetőségét, valamint gyakornoki vagy tanulószerveződéses gyakorlati lehetőségeket kínál a munkanélkülivé válástól, illetve az oktatásból való kikerüléstől számított 4 hónapon belül.

Egy 2020. októberi tanácsi ajánlás keretében mindegyik uniós tagállam elkötelezte magát a megerősített Ifjúsági Garancia bevezetése mellett.⁴³ További információért látogassa meg az [Ifjúsági Garancia weboldalát](#)⁴⁴, és lépjen kapcsolatba a [saját országának Ifjúsági Garancia koordinátorával e lista segítségével](#).⁴⁵

Európai Ifjúsági Kártya

Az Európai Ifjúsági Kártya (más néven: EURO<26) kedvezményeket biztosít a kulturális tevékenységekhez, boltokban, utazáshoz, éttermi étkezéshez és szálláshoz, és 36 európai országban használható. Az Ifjúsági Kártya a legtöbb országban 30 éves korig vásárolható meg és használható.

További információért látogassa meg [az Európai Ifjúsági Kártya weboldalát](#).⁴⁶

⁴³ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2020.372.01.0001.01.HUN&toc=OJ%3AC%3A2020%3A372%3ATOC

⁴⁴ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1079>

⁴⁵ <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=11490&langId=en>

⁴⁶ <https://www.eyca.org/about>



Az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés, és az Ön jogai valamely bűncselekmény sértettjeként

A bűncselekmények sértettjei az EU-ban védelemben és támogatásban részesülhetnek, hozzáférhetnek az uniós jogszabályok szerinti igazságszolgáltatáshoz, és joguk van:

- a megértéshez és a megértetéshez: a sértettekkel történő minden kommunikációnak egyszerű és közérthető nyelven kell megvalósulnia. A kommunikáció formáját az egyes sértettek konkrét szükségleteihez kell igazítani (nemzetiség, esetleges fogyatékoság, életkor, nyelv).
- a tájékoztatáshoz: a nemzeti hatóságok meghatározott körű tájékoztatást biztosítanak a sértetteknek a jogaikról, az ügyükről, valamint a rendelkezésükre álló szolgáltatásokról és segítségéről. A tájékoztatást az illetékes hatósággal való első kapcsolatba kerülést követően haladéktalanul meg kell adni.
- a támogatáshoz: a támogatási szolgáltatásokhoz való díjmentes hozzáférés, amely lehet bizalmas jellegű is. A támogatásnak ki kell terjednie mind az általános támogatási szolgáltatásokra, mind az olyan speciális támogatási szolgáltatásokra, mint a menedékházak, a traumakezelési segítségnyújtás, és a tanácsadás, a sértettek különböző típusaira szabott formában.
- részt venni a büntetőeljárásban:
 - joguk van tájékoztatást kapni arról, ha az állítólagos elkövető ellen nem emelnek vádat, és fellebbezni, ha nem értenek egyet a döntéssel.
 - a kártérítéshez. Ha a nemzeti jogrendszerben helyreállító igazságszolgáltatási eljárást alkalmaznak, akkor már léteznek olyan garanciák, amelyek biztosítják a sértettek biztonságos részvételét.
- a védelemhez és egyéni értékeléshez: a sértetteket meg kell védeni mind az elkövetőtől, mind a maga a büntető-igazságszolgáltatási rendszer által okozott



további sérelem kockázatától. A védelmi szükségleteket egyéni értékelés alapján kell meghatározni.

További információért látogassa meg a [Bizottságnak a sértettek jogairól szóló weboldalát](#),⁴⁷ valamint olvassa el [az Európai Parlament és a Tanács 2012/29/EU irányelvét \(2012. október 25.\) a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról](#).⁴⁸

Az Európai Bizottság 2021-ben megkezdte az irányelv felülvizsgálatát, és lehetséges, hogy a bűncselekmények sértettjeire vonatkozó szabályok átdolgozása mellett fog dönteni.

Az Ön jogai egy bűncselekmény gyanúsítottjaként vagy vádlottjaként

A bűncselekmény elkövetésével meggyanúsított vagy megvádolt személyeket szintén megilletik olyan jogok, amelyeket az összes uniós tagállamban tiszteletben kell tartani:

- a tájékoztatáshoz való jog,
- a tolmácsoláshoz és fordításhoz való jog,
- az ügyvédhez való jog,
- az ártatlanság vélelméhez és a tárgyaláson való képviselőhez való jog, valamint
- a költségmentességhez való jog.

Emellett léteznek speciális garanciák a büntetőeljárásban gyanúsítottként vagy vádlottként részt vevő gyermekek számára is.⁴⁹ Így például a büntetőügyekben

⁴⁷ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/criminal-justice/victims-rights_en

⁴⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/HTML/?uri=CELEX:32012L0029&from=EN>

⁴⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?qid=1503680152962&uri=CELEX:32016L0800>



gyanúsítottként vagy vádlottként részt vevő gyermekeknek joguk van egy olyan egyéni értékeléshez, amelynek során azonosítják a konkrét szükségleteiket a védelem terén.

További információért olvassa el a Bizottságnak a [meggyanúsított és megvádolt személyek jogairól szóló weboldalát](#).⁵⁰

2021-ben az Európai Bizottság felmérést és egyeztetést kezdeményezett annak megvizsgálására, hogy szükség van-e új szabályok bevezetésére a bűncselekmény elkövetésével meggyanúsított vagy megvádolt, segítségre szoruló felnőttek jogainak védelme érdekében.

Egészségügyi ellátások igénybevétele külföldön

Az EU-ban élő betegként Ön igényelhet orvosi ellátást egy másik uniós tagállamban, és jogosult lehet arra, hogy az ellátásának költségeit a saját országa fedezze. Ez kiterjed az egészségügyi ellátás költségeire, valamint a gyógyszerek és orvostechnikai eszközök felírására és kiadására is. A térítés összege az Ön saját országában elérhető megfelelő ellátás költségeiig terjed. Azokban az uniós tagállamokban, ahol az ellátás ingyenes, a betegeket tájékoztatni kell a térítésről.

Önt a következő jogok illetik meg:

- Ha Ön a saját országában jogosult valamely ellátásra, akkor ha az adott ellátást egy másik országban veszi igénybe, joga van a költségei megtérítéséhez.
- A térítés mértéke az Ön saját országában elérhető megfelelő ellátás költségeiig terjed. Ha az ellátás külföldön olcsóbb, akkor a térítés összege az ellátás valódi árát fogja tükrözni.

⁵⁰ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/criminal-justice/rights-suspects-and-accused_en#designingcriminallaw



- Ön választhat állami vagy magánegészségügyi szolgáltatót is.
- Egyes ellátások (bizonyos fekvőbeteg-ellátások vagy rendkívül specializált szolgáltatások) esetében szükséges lehet, hogy Ön kikérje a saját országa egészségügyi rendszerének az engedélyét, mielőtt részesülhetne a külföldi ellátásban.
- Ön jogosult tájékoztatást kapni az érintett országtól a térítési tarifák tekintetében.
- Ha a saját országában orvosilag nem igazolható várakozási idővel kell szembenéznie, akkor az engedélyt kötelező megadni. Ebben az esetben még az egészségügyi ellátás költségeinek magasabb szintű megtérítésére is jogosult lehet.

Egyes esetekben Önnek előzetes engedélyt kell kérnie:

- Olyan egészségügyi ellátás esetében, amely éjszakai kórházi tartózkodást igényel
- Kiemelten speciális és költséges egészségügyi ellátások esetében
- Az egészségügyi szolgáltató minőségére vagy biztonságosságára vonatkozó komoly és specifikus esetekben, magától a szolgáltatótól.

Az előzetes engedélyt a térítésért felelős nemzeti egészségügyi hatóságtól kérheti. A tagállamoknak nyilvánosan hozzáférhető módon meg kell határozniuk, hogy mely ellátásokhoz szükséges ilyen engedélyt kérni.

Az **európai egészségbiztosítási kártya** (EEK) egy ingyenes kártya, amely hozzáférést biztosít az orvosilag szükséges, államilag biztosított egészségügyi ellátásokhoz a 27 uniós tagállam bármelyikében, Izlandon, Liechtensteinben, Norvégiában, Svájcban vagy az Egyesült Királyságban történő ideiglenes tartózkodása során, ugyanazon feltételek és költségek mellett (illetve egyes országokban költségmentesen), mint amilyenek az adott ország biztosítottjaira



érvényesek. Ez azt jelenti, hogy kiterjed bármiféle előre nem látható ellátásra, mialatt Ön ideiglenesen külföldön tartózkodik. A kártyát az Ön országának [állami egészségügyi biztosítója](#) bocsátja ki.

További információért keresse fel az illetékes [nemzeti kapcsolattartó pontot](#),⁵¹ látogassa meg az [Európai Bizottság határon átnyúló egészségügyi ellátásra vonatkozó weboldalát](#),⁵² vagy olvassa el [a betegjogokkal kapcsolatos tájékoztatót](#),⁵³ valamint [az Európai Parlament és a Tanács 2011/24/EU irányelvét a határon átnyúló egészségügyi ellátásra vonatkozó betegjogok érvényesítéséről](#).⁵⁴ Az Európai Bizottság 2021-ben megkezdte az irányelv felülvizsgálatát, és lehetséges, hogy a határon átnyúló egészségügyi ellátások esetén érvényesülő betegjogok átdolgozása mellett fog dönteni.

Külföldi vásárlás

Amikor egy másik uniós tagállamban vásárol, akkor az EU jogszabályai védik Önt. Ez a vásárlás különböző szakaszaira vonatkozó védelmeket foglal magába.

Szerződések

Amikor valamilyen terméket vagy szolgáltatást vásárol az EU-ban, az eladónak világos, a valóságnak megfelelő és érthető tájékoztatást kell adnia Önnek a termékről vagy szolgáltatásról, mielőtt megtörténik a vásárlás, illetve megkötö a szerződést. A

⁵¹ https://ec.europa.eu/health/sites/default/files/cross_border_care/docs/cbhc_ncp_en.pdf

⁵² https://ec.europa.eu/health/cross_border_care/policy_hu

⁵³ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/cross_border_care/docs/cbhc_leaflet_en.pdf

⁵⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0024>

[b7] megjegyzést írt: Nálunk ez a link nem nyílik meg

[b8] megjegyzést írt: A kért elem nem található és nem megnyitható

[b9] megjegyzést írt: A kért elem nem található és nem megnyitható



szerződéseket egyszerű és közérthető nyelven kell megírni, és nem tartalmazhatnak tisztességtelen szerződési feltételeket. A kereskedők kötelesek a kereskedelmi gyakorlataikat és a szerződéses feltételek kommunikációját a célközönséghez igazítani (így pl. ha a kereskedő vakoknak szeretné értékesíteni a termékét, akkor akadálymentesített módon kell megadnia a szerződéskötés előtti tájékoztatást). Ennek elmulasztása tisztességtelen üzleti gyakorlatnak minősülhet.

További információért látogassa meg az [EU-nak a fogyasztók szerződéskötés kori tájékoztatásával kapcsolatos weboldalát](#)⁵⁵, vagy olvassa el [az Európai Parlament és a Tanács 2011/83/EU irányelvét \(2011. október 25.\) a fogyasztók jogairól.](#)⁵⁶

Árazás

Az EU polgáraként amikor Ön valamilyen terméket vagy szolgáltatást vásárol, akkor nem érvényesíthető Önnel szemben valamilyen magasabb ár kizárólag az állampolgársága vagy a tartózkodási helye szerinti országa miatt. Egyes árbébi különbségek indokolhatók lehetnek, ha azok az állampolgárságon kívüli más, objektív szemponton alapulnak. Amikor Ön egy árut vagy szolgáltatást vásárol az EU-ban, világosan tájékoztatni kell Önt a teljes árról, beleértve minden adót és további díjat. Az EU-ban működő értékesítők nem számíthatnak fel extra díjat a hitel- vagy betéti kártyák használatára.

Az EU árképzésre vonatkozó szabályai akkor is alkalmazandók, amikor Ön közlekedési eszközökre (pl. repülőjára vagy vonatra) vásárol jegyet akár online, akár személyesen. Ez azt jelenti, hogy amikor Ön megveszi a jegyét, akkor a teljes

⁵⁵ https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/shopping/contract-information/index_hu.htm

⁵⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=CELEX:32011L0083&qid=1403274218893>



árat a foglalási folyamat kezdetétől úgy kell feltüntetni, hogy az tartalmazzon minden adót, díjat és költséget. Ez megkönnyíti az Ön számára, hogy összehasonlítsa az egyes utazási szolgáltatók árait. Minden opcionális kiegészítés (pl. utasbiztosítás) esetében világosan jelölni kell annak opcionális mivoltát, és azt úgy kell felkínálni, hogy csak az Ön beleegyezése esetén képezzék a szolgáltatás részét.

További információért látogassa meg az [EU árázással kapcsolatos weboldalát](#).⁵⁷

Visszatérítések

Az uniós szabályok értelmében az eladó köteles megjavítani vagy kicserélni az Ön által megvásárolt és hibásnak bizonyult, illetve nem a reklámozottnak megfelelően kinéző vagy működő árut, vagy annak árából engedményt adni, illetve azt visszatéríteni Önnek.

Ha Ön online vagy üzleten kívül (telefonon, postai megrendelés útján, vagy házaló ügynöktől) vásárolt meg egy árut vagy szolgáltatást, akkor joga van a megrendelést 14 napon belül bármilyen okból, indoklási kötelezettség nélkül lemondani, és az árut visszaküldeni.

További információért látogassa meg az [EU áruvisszavétellel kapcsolatos weboldalát](#).⁵⁸

Emellett elolvashatja [az Európai Parlament és a Tanács 2011/83/EU irányelvét \(2011. október 25.\) a fogyasztók jogairól](#).⁵⁹

⁵⁷ https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/shopping/pricing-payments/index_hu.htm

⁵⁸ https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/shopping/guarantees-returns/index_hu.htm

⁵⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=CELEX:32011L0083&qid=1403274218893>



Az állami és magántermékek és -szolgáltatások akadálymentessége

Akadálymentes termékek és szolgáltatások

Az [európai akadálymentesítési irányelv](#)⁶⁰ 2019. április 17-én fogadták el. A tagállamoknak 2022. június 28-ig kellett átültetniük a nemzeti jogrendbe, és 2025. június 28-tól kell a gyakorlatban is alkalmazniuk. Az irányelv egyes elemei – mint pl. a 112-es egységes európai segélyhívó szám általi akadálymentes válaszadással kapcsolatos elemek – tekintetében a tagállamok hosszabb időt kaptak a követelmények teljesítésére. Az irányelv EU-szerte alkalmazandó akadálymentesítési minimumkövetelményeket ír elő a termékek és szolgáltatások meghatározott körére, és rendelkezik a közbeszerzések és az európai források esetében alkalmazható akadálymentesítési követelményekről.

Az irányelv nem old meg minden problémát az akadálymentesítéssel kapcsolatosan, de jelentős lépés a felé, hogy az EU teljesen akadálymentesített legyen a fogyatékosággal élő személyek számára.⁶¹ Főleg a digitális területhez tartozó specifikus termékekre és szolgáltatásokra terjed ki, úgymint:

- Okostelefonok, tabletek, számítógépek, és ezek operációs rendszerei
- Jegykiadó automaták és önkiszolgáló utasfelvételi automaták
- Minden fizetési terminál
- Okostévék, valamint a tévéműsorokhoz és lekérhető videószoftárgy platformokhoz való hozzáférés

⁶⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0882>

⁶¹ Ön is előmozdíthatja az irányelv megerősítését az Ön országában, amíg a kormánya az irányelvnek a nemzeti jogba való átültetésén dolgozik. Az [EFF eszköztárból](#) és [webináriumából](#) többet is megtudhat arról, hogyan teheti ezt meg.



- Banki szolgáltatások és bankautomaták
- E-könyvek és e-könyv-olvasók
- Online üzletek és mobilalkalmazások
- Telefonszolgáltatások, ideértve a 112-es segélyhívó szám hívását is
- A légi, buszos, vasúti és vízi utasszállítási szolgáltatások egyes elemei, kivéve a városi, külvárosi és regionális utasszállítási szolgáltatásokat (amelyek esetében csak a jegykiadó automatákra terjed ki)

További információért kérjük, hogy olvassa el az európai akadálymentesítési irányelvről szóló elemzésünket⁶², és látogassa meg az [Európai Bizottság vonatkozó weboldalát](#).⁶³

[b10] megjegyzést írt: A link nem lett beágyazva

E füzet kiadásának időpontjában is zajlik az a folyamat, amelynek keretében a tagállamok bevezetik a nemzeti jogrendjükbe az európai akadálymentesítési irányelvnek való megfeleléshez szükséges változtatásokat. Ha szeretne részt venni ebben az eszmecserében, javasoljuk, hogy olvassa el az [átültetési eszköztárunkat](#).⁶⁴

A közszektorbeli szervek weboldalai és mobilalkalmazásai

Az uniós jogszabályok értelmében a tagállamok kötelesek biztosítani, hogy minden közszektorbeli szerv (mint pl. az önkormányzat vagy az Igazságügy-minisztérium) weboldalai és mobilalkalmazásai akadálymentesítettek legyenek. A jogszabály

⁶² <https://www.edf-feph.org/publications/webinar-european-accessibility-act-june-2019/>; Az európai akadálymentesítési irányelvről szóló elemzésünket webinárium formájában is közzétettük: https://www.youtube.com/watch?v=S4_TG3x1HDs&t=4s

⁶³ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1202>

⁶⁴ <https://www.edf-feph.org/publications/eea-toolkit/>



könnyebb hozzáférést biztosít a közszolgálatok weboldalaihoz és mobilalkalmazásaihoz.

Azt is előírja, hogy a közszeaktor weboldalainak és mobilalkalmazásainak tartalmazniuk kell egy akadálymentesítési nyilatkozatot, és ennek keretében egy visszajelzési mechanizmust is, amely segítségével a felhasználók kérelmet adhatnak be egy akadálymentesített változat iránt, ha valamelyik tartalom nem akadálymentesített. A visszajelzési mechanizmus lehet űrlap, e-mail-cím stb. Az akadálymentesítési nyilatkozatban fel kell tüntetni a weboldal vagy mobilalkalmazás akadálymentesítettségével kapcsolatos információkat is.

Léteznie kell egy olyan nemzeti közjogi szervnek is, amely a webes és mobilos akadálymentesítésért felel, és amellyel a felhasználók kapcsolatba léphetnek, ha a weboldal vagy alkalmazás tulajdonosa nem válaszol a visszajelzésükre. Az ezzel a panaszokat fogadó szervvel kapcsolatos tájékoztatásnak az akadálymentesítési nyilatkozatokon is szerepelnie kell. A tagállamoknak emellett nyomon kell követniük a közszeaktorbeli weboldalaik és mobilalkalmazásaik akadálymentesítési állapotát, és azzal kapcsolatban jelentést kell tenniük. E jelentéseknek nyilvánosan elérhetőnek kell lenniük.

Megnézheti, hogy az Ön esetében melyik az illetékes, [a honlapok akadálymentesítéséről szóló irányelvért felelős nemzeti monitoring- és végrehajtó szerv](#).

További információért olvassa el [az Európai Parlament és a Tanács \(EU\) 2016/2102 irányelvét \(2016. október 26.\) a közszeaktorbeli szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről](#).⁶⁵

⁶⁵ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2016.327.01.0001.01.ENG&toc=OJ.L:2016:327:TOC



Elektronikus kommunikáció

Az [Európai Elektronikus Hírközlési Kódex](#) legfrissebb változata 2018 decemberében került elfogadásra és lépett hatályba.⁶⁶ A Kódex biztosítja, hogy a fogyatékosággal élő személyek egyenértékű hozzáféréssel rendelkezzenek a jó minőségű, megfizethető, nyilvánosan rendelkezésre álló elektronikus kommunikációs eszközök ugyanazon választékához, mint mások, ideértve a telefonos és internetes szolgáltatásokat is (telefon, Skype hívások, WhatsApp, e-mail stb.). Az országoknak biztosítaniuk kell, hogy a fogyatékosággal élő fogyasztók számára megfelelő támogatás álljon rendelkezésre. Emellett konkrét intézkedéseket kell bevezetniük annak biztosítása érdekében, hogy a szükséges termináleszközök (pl. akadálymentesített okostelefonok és számítógépek), más speciális berendezések (azaz kiegészítő technológiák), valamint az egyenértékű hozzáférést javító szolgáltatások (azaz teljes konverziós és továbbítási szolgáltatások) megfizethető áron álljanak rendelkezésre a fogyatékosággal élő személyek számára.

A 112-es európai segélyhívó szám hívását Európa bármely pontjáról, bármilyen típusú telefonról lehetővé kell tenni.⁶⁷ Azt is garantálnia kell, hogy a fogyatékosággal élő személyek más személyekkel egyenértékű hozzáféréssel rendelkezzenek a vészhelyzeti szolgáltatásokhoz.

A 112-es egységes európai segélyhívó számról további információt az Európai Bizottságnak a 112-es⁶⁸ segélyhívó számmal kapcsolatos weboldalán, valamint az

⁶⁶ [Az Európai Parlament és a Tanács \(EU\) 2018/1972 irányelve \(2018. december 11.\) az Európai Elektronikus Hírközlési Kódex létrehozásáról \(átdolgozás\) \(EGT-vonatkozású szöveg\)](#) (rendelkezésre áll a [jogi szöveg összefoglalója](#) is)

⁶⁷ Emellett egyenlő feltételek mellett hívhatja fel a tartózkodási helye szerinti ország nemzeti segélyhívó számát is.

⁶⁸ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/112>



Európai Segélyhívószám Egyesület (European Emergency Number Association, EENA) 112-vel kapcsolatos oldalán talál.⁶⁹

Audiovizuális szolgáltatások

Az uniós jog biztosítja, hogy az audiovizuális szolgáltatók – azaz az állami vagy kereskedelmi tévécsatornák, valamint a lekérhető videószerkeletet biztosító szolgáltatók (mint pl. a Netflix) – fokozatosan egyre akadálymentesebbé tegyék a szolgáltatásaikat a fogyatékossggal élő személyek számára. Ez azt jelenti, hogy az EU-beli nézők számára a műsorsugárzás vagy lekérhető szolgáltatások útján biztosított audiovizuális tartalmakhoz több feliratot, hangalámondást, jelnyelvi tolmácsolást, illetve hangzó feliratot kell biztosítani. A jogszabályok megtiltják a fogyatékossggal élő személyekkel szembeni diszkriminatív vagy gyűlölködő megszólásokat.

Az EU az [audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv](#)⁷⁰ 2018 novemberében elfogadott átdolgozott változatában lépéseket tett a televíziós műsorsugárzások és a lekérhető videószerkeletet biztosításának akadálymentesítésének biztosítása felé. A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a joghatóságuk alá tartozó szolgáltatók arányos intézkedések útján folyamatosan és progresszív módon egyre akadálymentesítettebbé tegyék az audiovizuális tartalmaikat a fogyatékossggal élő személyek számára.

Az országok szabadon dönthetnek arról, hogy miként valósítják meg az irányelv általános akadálymentesítési célkitűzéseit. Az irányelv nem határoz meg ütemtervet, tartalommenyiséget, sem a javítandó szolgáltatások minőségét.

⁶⁹ <https://eena.org/about-112/whats-112-all-about/>

⁷⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=CELEX%3A02010L0013-20181218>

[b11] megjegyzést írt: A link nem élő



Minden tagállamnak ki kell jelölnie egyetlen, könnyen hozzáférhető, nyilvánosan rendelkezésre álló online kapcsolattartási pontot az akadálymentesítési kérdésekkel kapcsolatos tájékoztatásra és a panaszok fogadására.⁷¹ Emellett a tagállamok kötelesek a vészhelyzeti információkat – beleértve a kommunikációt és közleményeket is – akadálymentessé tenni a fogyatékossgal élő személyek számára.

Az irányelv nemzeti jogba való átültetését 2020. szeptember 19-ig kellett befejezni. Az EFF ezzel kapcsolatban [webináriumot](#)⁷² rendezett, és közzétett egy [átültetési eszköztárat](#).⁷³ Egyes országok késésben vannak az átültetéssel. Ha az Ön országa is közéjük tartozik, ettől függetlenül felhasználhatja ezeket az erőforrásokat az országában történő érdekképviselethez. Ezzel kapcsolatban további információért látogassa meg [az Európai Bizottságnak az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvvel kapcsolatos weboldalát](#),⁷⁴ vagy olvassa el [az Európai Parlament és a Tanács \(EU\) 2018/1808 irányelvét \(2018. november 14.\) az audiovizuális médiaszolgáltatásokról](#).

A marrákesi szerződés

A Szellemi Tulajdon Világszervezetének ez a szerződése arra irányul, hogy előmozdítsa a vak, látássérült vagy nyomtatott szövegeket olvasni egyéb okból képtelen személyek hozzáférését a kiadott művekhez. A szerződés úgy módosítja a nemzeti szerzői jogi jogszabályokat, hogy lehetővé tegyék az arra feljogosított szervezetek számára a nyomtatott anyagok akadálymentesített változatainak

⁷¹ A jelen füzet kiadásának időpontjában a kapcsolattartási pontok listája még nem állt rendelkezésre.

⁷² <https://www.edf-feph.org/publications/webinar-towards-ambitious-transposition-of-audiovisual-media-services-directive-february-2020/>

⁷³ <https://www.edf-feph.org/publications/accessibility-of-audiovisual-media/>

⁷⁴ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/audiovisual-media-services>



országhatárokon átívelő módon történő megosztását más szervezetekkel. Ez azt jelenti, hogy például a valamelyik országban akadálymentessé tett nyomtatott könyveket és kottákat (nagyított betűs nyomtatás, Braille-írás, hangos formátum stb.) az arra feljogosított szervezetek megoszthatják a marrákesi szerződésben részes más hasonló szervezetekkel. Az engedélyezett szervezet lehet könyvtár, vagy fogyatékossgal élő személyek egyesülete vagy szervezete, amely a nem akadálymentesített nyomtatott anyagokat akadálymentesített formátumba adaptálja a fogyatékossgal élő személyek számára.

Az EU 2018 októberében ratifikálta a marrákesi szerződést, és ehhez két európai jogszabályt fogadott el: a jogi keretrendszert az uniós államokban meghatározó [irányelvet](#), valamint egy [tanácsi határozatot](#), amely a nem uniós országokkal kapcsolatos feltételeket határozza meg.

További információért látogassa meg a [Vakok Európai Szövetségének weboldalát](#).

Választójog

Minden uniós polgárnak joga van a származási helye szerinti országban szavazni és jelöltként indulni az európai parlamenti választásokon; vagy ha a polgár másik uniós országban él, akkor dönthet úgy is, hogy ott szavaz, illetve indul jelöltként, ugyanazon feltételek mellett, mint az adott ország állampolgárai.

A valamely másik uniós tagállamban élő uniós polgároknak joguk van arra is, hogy a lakóhelyük szerinti országban szavazzanak és jelöltként induljanak a helyi vagy önkormányzati választásokon, megint csak ugyanazon feltételek mellett, mint az adott ország állampolgárai.



Ahogy arról a 6. fejezetben is olvashat, sok fogyatékossgal élő személy nem tud szavazni vagy jelöltként indulni a választásokon, mert részben vagy teljes egészében megfosztották a jogi cselekvőképességétől.

Erről további információt a [Bizottság választójogról szóló weboldalán talál.](#)⁷⁵

Az európai uniós fogyatékossgai igazolvány

Az Európai Bizottság ígéretet tett arra, hogy 2023-ra bevezeti az egységes európai fogyatékossgai igazolványt. Az igazolvány jelenleg nyolc uniós országban áll rendelkezésre: Belgiumban, Cipruson, Észtországban, Finnországban, Olaszországban, Máltán, Romániában és Szlovéniában.

Az igazolvány célja, hogy segítse a fogyatékossgal élő személyek más tagállamokba történő utazását. Az igazolvány lehetővé teszi a fogyatékossgal élő személyeknek, hogy ugyanazon feltételek mellett férjenek hozzá bizonyos kedvezményekhez a kultúra, szabadidős és sportlehetőségek, valamint a közlekedés terén, mint az adott országban fogyatékossgal élő személyek (akik részt vesznek a programban). Az igazolvány kinézetével és az általa biztosított előnyökkel kapcsolatos részletekről még nem született döntés.

További információért látogassa meg az Európai Bizottságnak az [uniós fogyatékossgai igazolvánnyal](#)⁷⁶ kapcsolatos weboldalát.

⁷⁵ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/electoral-rights_en

⁷⁶ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1139>



Digitális COVID-19 igazolvány

A digitális COVID-19 igazolvány 2021. július 1-én lépett hatályba. Ez a rendszer lehetővé teszi az EU polgárainak és lakosainak, hogy egy EU-szerte elfogadott digitális COVID-19 igazolványt bocsássanak ki a részükre.

Az uniós digitális COVID-19 igazolvány digitális bizonyítéka annak, hogy az illető személy:

- ✓ megkapta a COVID-19 elleni védőoltást
- ✓ negatív teszteredménye volt, vagy
- ✓ felépült a COVID-19 betegségből

A [COVID-19 igazolvány létrehozásáról szóló uniós rendelet](#)⁷⁷ előírja, hogy az igazolvány akadálymentesített legyen a fogyatékossgal élő személyek számára.

További információért látogassa meg az Európai Bizottságnak az [uniós digitális COVID-19 igazolvánnyal kapcsolatos weboldalát](#).⁷⁸

⁷⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0953>

⁷⁸ https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/safe-covid-19-vaccines-europeans/eu-digital-covid-certificate_hu



5. rész - Az Ön jogainak védelme és a jogorvoslathoz folyamodás

Mi történik akkor, ha Ön nem tudja gyakorolni az uniós jogait? Vagy ha Önt diszkrimináció éri? Ebben a részben az ilyen helyzetek megoldására, illetve a jogorvoslat kérésére szolgáló módszerek közül mutatunk be néhányat.

Fontos, hogy ha Önt diszkrimináció éri, akkor tegyen panaszt emiatt. Ez megkönnyítheti a jogorvoslat kérését. Emellett lehetővé teszi a nemzeti és uniós szintű döntéshozók számára, hogy nagyobb rálátást szerezzenek arra, milyen mértékű diszkriminációt szenvednek el a fogyatékossgal élő személyek a mindennapi élet során.

Equinet



Az Egyenlőség Előmozdításával Foglalkozó Nemzeti Szervek Európai Hálózata 34 európai ország 46 olyan szervezetét fogja össze, amelyek felhatalmazást kaptak a különböző alapokon – úgymint életkoron, fogyatékossgon, nemen, faji vagy etnikai hovatartozáson, valláson, világnézeti meggyőződésen vagy szexuális irányultságon – megvalósuló diszkriminációval szembeni fellépésre.

Az Equinet tagjai – az ún. egyenlőség előmozdításával foglalkozó szervek – olyan nemzeti intézmények, amelyek a tudatosság növelésével, az egyenlőség előmozdításával, és gyakran a diszkriminációt elszenvedett személyek panaszainak kezelésével foglalkoznak.



Az Ön saját országa egyenlőség előmozdításával foglalkozó szervének nevét és elérhetőségeit az [egyenlőség előmozdításával foglalkozó szervek európai adatbázisában](#)⁷⁹ találja meg.

Kapcsolattartási adatok:

138 Rue Royale/Koningsstraat

1000 Brüsszel

Tel.: +32 2 212 3182

E-mail: info@equineteurope.org

Az egyenlőség előmozdításával foglalkozó szervek európai adatbázisa:

<https://equineteurope.org/what-are-equality-bodies/european-directory-of-equality-bodies/>

A webes akadálymentesítésről szóló irányelv nemzeti monitoring- és végrehajtási szervei

Az uniós szabályok előírják a tagállamoknak, hogy jelöljenek ki egy szervet, amely ellenőrzi, hogy a közszektorbeli szervek teljesítik-e a weboldalak és mobilalkalmazások akadálymentesítésére vonatkozó kötelezettséget. Ha az országának valamely közszektorbeli szervéhez tartozó olyan weboldalt vagy mobilalkalmazást talál, amely nem akadálymentesített, akkor írhat nekik, és panaszt tehet.

<https://equineteurope.org/what-are-equality-bodies/european-directory-of-equality-bodies/>



További információért tekintse meg a [nemzeti végrehajtási és monitoring szervek listáját](#).⁸⁰

Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvért felelős nemzeti szabályozó hatóságok és/vagy szervek

Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv előírja, hogy minden uniós országnak ki kell jelölnie egy vagy több független nemzeti szabályozó hatóságot és/vagy szervezet, amely biztosítja az irányelv hatékony végrehajtását.

Ezek felelnek az irányelven alapuló nemzeti intézkedések érvényesítéséért, valamint az európai és nemzeti szabályoknak való megfelelés biztosításáért. Szoros együttműködésre van szükség e szervek között az irányelv megfelelő alkalmazásának biztosítása és az annak félreértelmezéséből eredő problémák kezelése érdekében.

[Az Ön országa nemzeti szabályozó hatóságának vagy szervének elérhetőségeit az ezeket tömörítő európai szerv weboldalán \(ERGA\) találja meg.](#)⁸¹

Az Európai Elektronikus Hírközlési Kódex tekintetében illetékes nemzeti szabályozó és más hatóságok

Az Európai Elektronikus Hírközlési Kódex előírja az uniós tagállamok számára annak biztosítását, hogy a Kódexben meghatározott egyes feladatok mindegyikét egy illetékes hatóság valósítsa meg. A nemzeti szabályozó hatóságoknak adott feladatok közé tartozik a piaci szabályozás megvalósítása, a tarifák átláthatóságának biztosítása,

⁸⁰ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/member-states-bodies-charge-monitoring-reporting-and-enforcement-web-accessibility-directive>

⁸¹ http://erga-online.eu/?page_id=43



illetve a végfelhasználói jogok védelméhez való hozzájárulás, adott esetben az egyéb illetékes hatóságokkal együttműködésben.⁸² A Kódex nem megfelelő alkalmazásáról Ön tájékoztathatja e hatóságokat.

További információért látogassa meg a weboldalt, és/vagy vegye fel a kapcsolatot [az Európai Elektronikus Hírközlési Szabályozók Testületével](#).⁸³

Az utasjogokkal foglalkozó nemzeti végrehajtási szervek (NVSZ-ek)

Az uniós szabályok kötelezik a tagállamokat, hogy „nemzeti végrehajtási szerveket” hozzanak létre, amelyek feladata annak az ellenőrzése, hogy a közlekedési szolgáltatók minden utast a jogaiknak megfelelően kezelnek-e. Ha egy utas úgy gondolja, hogy nem tartották tiszteletben a rendelet szerinti jogait, akkor az incidens bekövetkezési helye szerinti ország szervéhez fordulhat. Az utasjogokkal foglalkozó rendeletek mindegyikéért külön NVSZ felel.

További információért tekintse meg a [nemzeti végrehajtási szervek listáját](#).⁸⁴

Alternatív vitarendezési testületek

Ha online vásárol, és problémája van a társasággal, akkor a bírósági út alternatívájaként az európai [online vitarendezési platformot](#)⁸⁵ is igénybe veheti.

⁸² https://berec.europa.eu/eng/berec_office/organisation/management_board

⁸³ https://berec.europa.eu/eng/about_berec/what_is_berec/

⁸⁴ https://ec.europa.eu/transport/themes/passengers/neb_en

⁸⁵ https://ec.europa.eu/consumers/odr/main/?event=main_home2_show



Emellett a saját országában felállított [alternatív vitarendezési hatóságokhoz](#)⁸⁶ vagy más bíróságon kívüli mechanizmusokhoz is fordulhat.

Az európai online vitarendezési platformról további információt a [Bizottság weboldalán](#) talál.⁸⁷ Emellett a [nemzeti vitarendezési testülethez](#)⁸⁸ is fordulhat.

A „Your Europe” weboldal

Az Európai Bizottság „Your Europe” weboldala tanácsokkal szolgál az uniós polgároknak és családjaiknak az utazással, munkával és nyugdíjazással, járművekkel, a tartózkodás formai feltételeivel, az oktatással és ifjúsági ügyekkel, az egészséggel, családi kérdésekkel, valamint fogyasztói kérdésekkel kapcsolatosan.

További információért látogassa meg a [Your Europe weboldalt](#).⁸⁹

A „Europe Direct” weboldal



A [„Europe Direct” weboldalon](#)⁹⁰ az Európai Unió összes hivatalos nyelvén tájékozódhat az Európai Unióval kapcsolatos kérdésekben.

⁸⁶ <https://ec.europa.eu/consumers/odr/main/?event=main.adr.show2&lng=EN>

⁸⁷ <https://ec.europa.eu/consumers/odr/main/?event=main.home.howitworks>

⁸⁸ <https://ec.europa.eu/consumers/odr/main/?event=main.adr.show2>

⁸⁹ https://europa.eu/youreurope/citizens/index_en.htm

⁹⁰ https://europa.eu/european-union/contact/meet-us_hu



Európai Polgári Akciószolgálat – Európa Önökért Tanácsadó Szolgálat



Az [Európa Önökért Tanácsadó Szolgálat](#)⁹¹ egy uniós tanácsadó szolgálat, amelyet az [Európai Polgári Akciószolgálat](#) jogi szakértői biztosítanak.⁹² Ez egy kb. 60 jogászból álló csapat, akik az EU mind a 24 hivatalos nyelvét lefedik, és ismerik mind az uniós jogot, mind az uniós országok nemzeti jogát. Az Európa Önökért Tanácsadó Szolgálat válaszol a polgárok vagy vállalkozások által a személyes uniós jogaikkal kapcsolatosan feltett kérdésekre. A szakértők egy héten belül, díjmentesen, a felhasználó által választott nyelven válaszolnak a kérdésekre. A kérdések egy online űrlap⁹³ segítségével vagy telefonon (00 800 6 7 8 9 10 11) tehetők fel. Emellett Ön valamelyik helyi uniós irodában is találkozhat a szakértőkkel. A helyi uniós iroda címét az [EPA weboldalán](#)⁹⁴ találja meg.

SOLVIT



⁹¹ https://europa.eu/youreurope/advice/index_hu.htm

⁹² <https://ecas.org/>

⁹³ Az online űrlapot a következő linken éri el: https://europa.eu/european-union/contact/write-to-us_hu

⁹⁴ https://europa.eu/european-union/contact/meet-us_hu



A [SOLVIT](#)⁹⁵ egy ingyenes online szolgáltatás, amelyet az egyes uniós tagállamok, valamint Izland, Liechtenstein és Norvégia nemzeti közigazgatási rendszerei biztosítanak. A szolgáltatás célja, hogy megoldást találjon a nemzeti közigazgatással kapcsolatos problémáira a kérés benyújtásától számított 10 héten belül, a probléma felmerülésének helye szerinti ország központjában.

A SOLVIT segítséget tud nyújtani Önnek a szakmai képzéseinek elismertetésében, a külföldi munkavállalásban, az egészségbiztosításban, a munkanélküli ellátásban, valamint a vízummal és tartózkodási jogokkal kapcsolatos kérdésekben.

[Kérdését vagy panaszát ezen a portálon küldheti be a SOLVIT-nek.](#)⁹⁶

Európai Bizottság

Ha úgy gondolja, hogy az országának kormánya megsértette az uniós jogot, akkor panaszt tehet a Bizottságnál. A Bizottság weboldalának egyik szekciója minden ezzel kapcsolatos információt tartalmaz.

Honlap: https://ec.europa.eu/assets/sg/report-a-breach/complaints_hu/index.html

Kapcsolattartási adatok:

Secretary-General

B-1049 Brüsszel

BELGIUM

⁹⁵ https://ec.europa.eu/solvit/what-is-solvit/index_hu.htm

⁹⁶ <https://ec.europa.eu/eu-rights/enquiry-complaint-form/home?languageCode=hu&origin=solvit-web>



Európai ombudsman



Az európai ombudsman egy független és pártatlan szerv, amely elszámoltathatja az EU igazgatási szerveit az intézkedéseikért. Az ombudsman az uniós intézményeken, szerveken, hivatalokon és ügynökségeken belüli hivatali visszasságokkal kapcsolatos panaszokat vizsgál ki. Az ombudsman akkor állapíthat meg hivatali visszasságot, ha valamely intézmény nem tartja tiszteletben az alapvető jogokat, jogszabályokat és irányelveket, vagy a jó igazgatási gyakorlat alapelveit. Az európai ombudsman csak az EU igazgatási szervezetével kapcsolatos panaszokkal foglalkozik, a nemzeti, regionális és helyi igazgatási szervekkel kapcsolatos panaszokkal nem (akkor sem, ha azok uniós ügyekre vonatkoznak).

Kapcsolattartási adatok:

1 avenue du Président Robert Schuman

CS 30403

F - 67001 Strasbourg Cedex

Tel.: +33 (0)3 88 17 23 13

Honlap: <http://www.ombudsman.europa.eu>



Petíciós Bizottság - Európai Parlament



Az Európai Parlament Petíciós Bizottságának célja, hogy lehetővé tegye az európai polgárok arra való, a Lisszaboni Szerződésben és az EU Alapjogi Chartájában lefektetett jogának gyakorlását, hogy petíciót nyújtsanak be az Európai Parlamenthez és kommunikáljanak azzal. A saját petícióját Ön benyújthatja elektronikus úton vagy papíralapon, és tájékoztatást adhat a Bizottsághoz már beérkezett petíciókról. Az Ön petíciója és tájékoztatása lehetővé teszi a Parlament számára, hogy rálátást szerezzen arra, hogyan hajtják végre az uniós jogot a valóságban.

Kapcsolattartási adatok:

Petíciós weboldal: <https://petiport.secure.europarl.europa.eu/petitions/en/home>

A Fogyatékosággal Élő Személyek Jogaival Foglalkozó ENSZ-Bizottság

A fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény fakultatív jegyzőkönyve egy további jogi eszköz, amely a CRPD érvényesítését célozza. A jegyzőkönyv lehetővé teszi a magánszemélyeknek, illetve magánszemélyek csoportjainak, hogy panaszt tegyenek a CRPD Bizottság felé azokkal a helyzetekkel kapcsolatban, amikor a saját országukban sikertelenül tettek panaszt a CRPD



szerinti jogaik megsértése miatt. A 28 uniós tagállam közül 22 ratifikálta a [fakultatív jegyzőkönyvet](#).⁹⁷ Maga az Európai Unió még nem ratifikálta.

[b12] megjegyzést írt: Jelenleg 27 uniós tagállam van. Maradjon 28?

A fakultatív jegyzőkönyvvel és az egyéni közlésekkel kapcsolatos eljárásról további információt az [ENSZ weboldalon](#)⁹⁸ talál.

Kapcsolattartási adatok:

Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR)

Palais Wilson

52 rue des Pâquis

CH-1201 Genf, Svájc

Tel.: +41 22 917 9220

E-mail: InfoDesk@ohchr.org vagy civilsociety@ohchr.org

Az ENSZ fogyatékossgal élő személyek jogaiért felelős különleges előadója

Az Önt ért emberi jogi jogsértések miatt panaszt tehet az ENSZ fogyatékossgal élő személyek jogaiért felelős különleges előadójánál, Gerard Quinn-nél. A speciális eljárási mechanizmusok alapján a különleges előadó levelet írhat az Ön kormányának egy már megtörtént, folyamatban lévő, illetve nagy valószínűséggel fenyegető, a különleges előadó megbízásával kapcsolatos emberi jogi jogsértéssel kapcsolatosan.

⁹⁷ https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-15-a&chapter=4&clang=en

⁹⁸ Az ENSZ-egyezmény alapján létrehozott testületek felé történő panasztétel folyamata: <https://www.ohchr.org/en/hrbodies/tbpetitions/Pages/IndividualCommunications.aspx>



Ha szeretne többet megtudni arról, hogy mivel kapcsolatban és hogyan tehet panaszt, valamint milyen intézkedési lehetőségei vannak a különleges előadónak, [látogassa meg az ENSZ weboldalát](#).⁹⁹

Kapcsolattartási adatok:

Mr Gerard Quinn

Mandate of the Special Rapporteur on the rights of persons with disabilities

OHCHR-UNOG; CH-1211 Genf 10, Svájc

E-mail: sr.disability@ohchr.org

Az Európai Bíróság



LUXEMBOURG

Az Európai Bíróság értelmezi az uniós jogot annak biztosítása érdekében, hogy azt mindegyik országban egyformán alkalmazzák. Az Európai Bíróság emellett az uniós kormányzatok és uniós intézmények közötti jogvitákat is rendezi. Egyes esetekben magánszemélyek, társaságok és szervezetek is a Bíróság elé terjeszthetik az ügyüket, ha úgy gondolják, hogy valamely uniós intézmény megsértette a jogaikat.

Kapcsolattartási adatok:

The European Court of Justice

Boulevard Konrad Adenauer

⁹⁹ <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/SP/Pages/Communications.aspx>



2925 Luxembourg

Tel.: + 352 4303 1

Fax: +352 4303 2600

Weboldal: <http://curia.europa.eu/>

Kapcsolattartási űrlap: http://curia.europa.eu/jcms/jcms/T5_5133/

Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége



Az Alapjogi Ügynökség az EU alapjogi szakértelmet tömörítő központja. Az Ügynökség segít biztosítani, hogy az EU-ban élő emberek alapvető jogai védettek legyenek. Az Ügynökség számos kérdéssel kapcsolatosan végzett már kutatásokat és adatgyűjtést a fogyatékossgal élő személyek jogai tekintetében.

További információ: <http://fra.europa.eu/hu/theme/people-disabilities>.

Kapcsolattartási adatok:

European Union Agency for Fundamental Rights

Schwarzenbergplatz 11

A-1040 Bécs, Ausztria

E-mail: information@fra.europa.eu

Tel.: +43 1 580 30 - 0



Az Európa Tanács



Az Európa Tanács egy nemzetközi szervezet, amely független az Európai Uniótól, és 48 európai országból áll. Célja, hogy megvédje az emberi jogokat és a demokráciát Európában. 1949-ben történt megalapítása óta az Európa Tanács több emberi jogi egyezményt is elfogadott – amelyek többek között a fogyatékossgal élő személyek jogait is érintik –, úgymint az emberi jogok európai egyezménye, az Európai Szociális Charta, valamint a nőkkel szembeni erőszak és a kapcsolati erőszak elleni küzdelemről és azok megelőzéséről szóló egyezmény.

Kapcsolattartási adatok:

Council of Europe

Avenue de l'Europe

F-67075 Strasbourg Cedex, Franciaország

Tel.: +33 (0)3 88 41 20 00

Weboldal: <https://www.coe.int/en/web/portal>

Az Európai Fogyatékosügyi Fórum és annak tagjai

Az EFF-nek szinte minden uniós tagállamban vannak tagszervezetei, amelyek tanácsot tudnak adni abban, hogy hova fordulhat a panaszával. Az EFF tagjainak



teljes listáját az [EFF weboldalon](#) találja meg.¹⁰⁰ Az EFF brüsszeli titkárságától az EU-nak a fogyatékossggal élő személyek jogaira vonatkozó jogszabályairól és szakpolitikáiról is tájékoztatást kérhet.

Azt is fontolóra veheti, hogy tagként lép be az országának valamely, a fogyatékossggal élő személyeket képviselő szervezetébe, és így támogassa a jogainak érvényesülését mind a nemzeti, mind az uniós szinten.

¹⁰⁰ <https://www.edf-feph.org/our-members/>



6. rész – Kitekintés a jövőre: a fennmaradó kihívások és ajánlások

A jelenlegi kihívások

Ahogy arról a fenti fejezetekben is olvasható, az elmúlt két évtizedben jelentős előrehaladás valósult meg az EU-ban a fogyatékossgal élő személyekkel kapcsolatos kérdések tekintetében. Mindazonáltal sok tennivaló van még addig, amire minden fogyatékossgal élő személy ugyanúgy gyakorolhatja a jogait, mint bármely más uniós polgár.

Számos jog gyakorlatilag csak papíron létezik. Több intézkedésre, forrásra, valamint a meglévő jogszabályok hatékonyabb érvényesítésére van szükség ahhoz, hogy a fogyatékossgal élő személyek mindegyikét megillető jogok tényleges valósággá váljanak.

Emellett további kihívásokkal is szembenézünk. Az EU-ban élő, fogyatékossgal élő személyként Ön nem tud ugyanolyan szabadon mozogni az EU-ban, mint mások. Akadályokba ütközhet a tanulmányai, az álláskeresés, az egészségügyi ellátások igénybevétele, az utazás, az áruk és szolgáltatások megvásárlására, a választásokon való részvétel, de még akár egyszerűen az EU-val kapcsolatos információkhoz való hozzáférés során is.

Ezeknek a mozgás szabadságát korlátozó akadályoknak számos oka van. Sok elterjedt termék és szolgáltatás, mint pl. háztartási készülékek vagy szálláshely-szolgáltatások még nem akadálymentesek. A vonatok, buszok és állomások/pályaudvarok közül sem akadálymentes mindegyik, és nem tud mindegyikkel problémamentesen utazni az EU-ban. Nem tud bármely uniós országban mozgást elősegítő és más segédeszközöket vásárolni. Egyes fontos információforrások – pl. online újságok, valamint videómegosztó és közösségi média



platformok – sem akadálymentesítettek. Számos nyilvános épület, illetve lakhatási lehetőség sem akadálymentesített. Másszóval, az EU továbbra sem rendelkezik átfogó megközelítéssel a fogyatékossggal élő személyek részére biztosítandó akadálymentesség tekintetében.

Nehézségekbe ütközhet, hogy a saját országában Önnek járó társadalombiztosítási ellátásokat áthelyezze abba az országba, ahova munkavégzés, tanulás stb. céljából átköltözik.

Még ha hosszú távra is költözik egy másik országba, akkor is nehézségekbe ütközhet a fogyatékossggal élő jogállásának elismertetésében, és további bürokratikus terhekkkel is szembenézhet. Így például a valamely másik uniós országban önkéntes vagy fizetett munkát végző fogyatékossggal élő fiatal személyek elveszíthetik a fogyatékossggi juttatásaikat, amikor az EU Ifjúsági Garancia programjának keretében finanszírozást igényelnek.

Akkor is nehézségekkel szembesülhet, amikor repülővel, vonattal, hajóval vagy busszal szeretne utazni, annak ellenére, hogy az EU kiterjedt jogi szabályozással rendelkezik az utasjogok terén. Így például korlátozva van az, hogy a légitársaságot mekkora felelősség terhelheti, valamint mekkora kártérítés fizetésére lehet köteles abban az esetben, ha az Ön mozgást segítő segédeszköze a repülőút során megsérül vagy elveszik. Az sem világos, hogy hány kerekesszékes személy, vakvezető kutya és 2 év alatti gyermek utazhat ugyanazon a járaton. Ha vonaton utazik, az uniós jogszabályok nem határozzák meg, hogy a nap mely óráiban kell Önnek segítséget biztosítani. A közlekedési szolgáltatók továbbra is megtagadhatják a beszállítását „biztonsági okokra” hivatkozva.

Fogyatékossggal élő személyként lehetséges, hogy Ön teljesen vagy részben elvesztette a jogi cselekvőképességét. Ez azt jelenti, hogy egy bíró úgy döntött, hogy



Ön nem hajthat végre jogcselekményeket és nem dönthet a saját életéről. Lehetséges, hogy a bíró egy másik személyt jelölt ki arra, hogy meghozza Ön helyett ezeket a döntéseket. Előfordulhat, hogy nem írhat alá munka- vagy bérleti szerződéseket, nem vásárolhat házat, nem köthet házasságot, nem fordulhat bírósághoz, nem szavazhat, illetve nem vehet részt a választásokon. Ez azokra a jogokra is kihat, amelyek az EU jogszabályai alapján megilletnék Önt. A szavazás kérdését tekintve, a fogyatékossgal élő személyek sokszor továbbra is akadálymentesítetlen szavazási eljárásokkal (pl. nem akadálymentesített szavazóállomások és tájékoztatás) kell, hogy szembesüljenek.

Az uniós jog védi Önt a munkahelyi és a szakképzés során történő diszkriminációtól. Ugyanezt a védelmet azonban nem tudja megadni a tömegközlekedés, lakhatás, biztosítási szolgáltatások, oktatás, egészségügy és szociális védelem tekintetében.

Nehézségekbe ütközhet a nyílt munkaerőpiacon történő álláskeresés során is. A fogyatékossgal élő személyeknek mindössze 50,8%-a áll foglalkoztatásban, szemben a fogyatékossgal nem bíró személyek 75%-ával.¹⁰¹ A fogyatékossgal élő nők még ennél is jelentősebb mértékben szorulnak ki a munkaerőpiacról. Sok fogyatékossgal élő személy számára az egyetlen lehetőség, hogy védett műhelyekben dolgozzanak az EU-ban, mivel gyakran csak ezek a munkahelyek biztosítanak számukra észszerűen megfelelő körülményeket. A fogyatékossgal élő személyek mindazonáltal vagy semmilyen fizetést nem kapnak ezeken a helyeken, vagy csak nagyon alacsony bért kapnak. Ezenfelül a fogyatékossgal élő személyek elveszthetik a fogyatékossgal juttatásaikat, ha alkalmazottként vagy

¹⁰¹ Az Európai Bizottság 2021. évi együttes foglalkoztatási jelentése:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjUx9zVzuDyAhXEgv0HHZ9SCR4QFn_oECAkQAQ&url=https%3A%2F%2Fec.europa.eu%2Fsocial%2FBlobServlet%3FdocId%3D23156%26langId%3Den&usq=A_OvVaw3j3irWoQzueCfrmmXkLcex



önfoglalkoztatottként kezdenek dolgozni, ami visszatartó erőt képez a foglalkoztatáshoz való hozzáférésük tekintetében.

Ha bűncselekmény sértettjévé válik, vagy ha bűncselekmény elkövetésével gyanúsítják vagy vádolják meg, nehézségekbe ütközhet a jogainak érvényesítése során, még annak ellenére is, hogy léteznek uniós jogszabályok, amelyek meghatározzák az államok számára, hogy mit kell biztosítaniuk az Ön részére. Így például lehetséges, hogy a rendőrök, az ügyvéd vagy a bírók nem az Ön által is megértett módon kommunikálnak Önnel (Braille-írás, jelnyelv, könnyített olvashatóságú szöveg).

Az online platformok, szolgáltatások és más technológiák – ideértve a mesterséges intelligenciával működőket is – egyre nagyobb elterjedése folytán egyre nagyobb szükség van a digitalizációval és az új technológiákkal kapcsolatos akadálymentesítési, alapjogi és egyenlőségi kérdések kezelésére. Az EU jelenleg is azon van, hogy kidolgozza az olyan online platformokkal és szolgáltatásokkal kapcsolatos kérdésekre vonatkozó szabályozást, mint a közösségi média, a keresőszolgáltatások, az alkalmazásboltok, valamint a mesterséges intelligencia.

Az EU általában nem egyeztet Önnel vagy az Önt képviselő érdekképviseleti szervezetekkel, amikor az Ön életével kapcsolatos döntéseket meghozza. Az EU által elfogadott jogszabályok és szakpolitikák közül nem mindegyik terjed ki a fogyatékossgal élő személyekre és jogaikra. Emellett az EU-ban nincs olyan erős, megfelelő erőforrásokkal rendelkező ügynökség, amely előmozdítaná a fogyatékossgal élő személyek jogait, és koordinálná az összes uniós intézmény és ügynökség fogyatékossgal kapcsolatos munkáját.



Ajánlások

- Az EU-nak és valamennyi intézményének szisztematikusan és szorosan egyeztetnie kell a fogyatékossgal élő személyekkel és az őket képviselő szervezetekkel, valamint aktívan be kell vonnia őket minden olyan döntés meghozatalába, amely az életüket érinti.
- Az EU-nak minden fogyatékossgal élő személyt meg kell védenie a diszkriminációtól az élet összes területén, ideértve a szociális védelmet (társadalombiztosítás és szociális előnyök), az egészségügyet és rehabilitációt, az oktatást, valamint az árukhoz és szolgáltatásokhoz (úgy mint a lakhatáshoz, közlekedéshez és biztosításhoz) való hozzáférést.
- Az EU-nak biztosítania kell, hogy az EU-n és annak piacán belül forgalomban lévő áruk és szolgáltatások mindegyike hozzáférhető legyen a fogyatékossgal élő személyek számára. Az európai akadálymentesítési irányelv elfogadása nagy előrelépés. Az EU-nak most intézkedéseket kell bevezetnie a közlekedés, épített környezet, és más alapvető termékek és szolgáltatások (pl. háztartási eszközök) akadálymentesítésének biztosítása érdekében. Emellett biztosítania kell azt is, hogy a megjelenő új digitális trendek és kialakulóban lévő technológiák tekintetében teljeskörűen figyelembe vegyék a fogyatékossgal élő személyek részére történő akadálymentességet és e személyek alapvető jogait (ideértve például a fogyatékossgal élő személyeknek a mesterséges intelligencia általi algoritmikus diszkriminációtól történő megvédését).
- Az EU-nak minden uniós tagállam felé kommunikálnia kell, hogy a fogyatékossgal élő személyek mindegyikét – jogi cselekvőképességétől



függetlenül – megilleti az összes uniós jog az igazságszolgáltatáshoz, árukhoz és szolgáltatásokhoz, banki szolgáltatásokhoz, foglalkoztatáshoz, egészségügyi ellátáshoz, szavazáshoz és fogyasztói jogokhoz való hozzáféréssel kapcsolatosan. Az EU-nak meg kell tiltania az uniós tagállamok általi minden, a fogyatékossgal élő személyekkel szembeni, a fogyatékossgon és/vagy jogi cselekvőképességen alapuló diszkriminációt ezen jogok gyakorlásával, illetve az e szolgáltatásokhoz való hozzáféréssel kapcsolatosan. Ezenfelül fel kell szólítania az uniós tagállamokat, hogy akadálymentesített tájékoztatási és beleegyezési mechanizmusokon keresztül szerezzék be a fogyatékossgal élő személyek tájékoztatáson alapuló beleegyezését.

- Az EU-nak elő kell mozdítania a társadalombiztosítási rendszerek erősebb koordinációját az uniós tagállamok között annak biztosítása érdekében, hogy Ön átvihesse a szociális védelmi, fogyatékossgai és személyes segítségre vonatkozó juttatásait abba az országba, ahova el kíván utazni, vagy ahol tanul, illetve dolgozik.
- Az EU-nak biztosítania kell azt, hogy minden fogyatékossgal élő személy szabadon utazhasson az EU területén az akadálymentesített közlekedési és jegykiadó rendszerek segítségével. Minőségi segítségnyújtást kell biztosítani a reptereken, busz- és vasúti állomásokon, valamint a kikötőkben. A személyi mobilitást javító termékek és szolgáltatások vásárlását akadályozó tényezőket ki kell küszöbölni.
- Az EU-nak növelnie kell a fogyatékossgal élő személyek tudatosságát a jogaikkal és a társadalmon belüli élet folytatására és munkavégzésre való képességükkel kapcsolatosan. Népszerűsíteni kell a személyre szabott segítségnyújtást, a képzéseket és a kölcsönös támogatói rendszereket, mivel



ezek segítenek a fogyatékossgal élő személyeknek, hogy tisztában legyenek a jogaikkal.

- Az EU tagállamaiban, azok határai mentén, valamint világszerte elköltött uniós pénzekből teljeskörűen akadálymentesített és inkluzív (épített és digitális) környezeteket, termékeket és szolgáltatásokat kell létrehozni. A folyamat során egyeztetni kell a fogyatékossgal élő személyekkel és képviselői szervezeteikkel.
- A jelenlegi COVID-19 járványra és annak a fogyatékossgal élő személyekre gyakorolt aránytalanul nagy hatására tekintettel az EU-nak és a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az általuk tett válaszlépések inkluzívak és hozzáférhetők legyenek a fogyatékossgal élő személyek számára.



Vegye fel a kapcsolatot az EFF titkárságával:

Ossza meg az európai akadálymentesítéssel kapcsolatos jó és rossz tapasztalatait a Twitteren: @edfaccess

Ossza meg az Ön által fogyatékossgal élő személyként Európában megélt tapasztalatokat a Twitteren: @MyEDF

Kérdése van? E-mail: info@edf-feph.org



Funded by
the European Union

Ehhez a kiadványhoz az Európai Unió pénzügyi támogatással járult hozzá. A jelen kiadványban szereplő információk nem feltétlenül tükrözik az Európai Bizottság hivatalos álláspontját.